

Szkoła na TAK!

PODRECZNIK
KLASA 1
część 4

**Nowość
2023**

Drogi WSiP,

Nigdy bym nie publikowała publicznie książek wydawnictw, które działają na uczciwych zasadach.

Wasza firma jednak promuje masowy dodruk, całkowicie niepotrzebnych książek, które mogłyby być zastąpione wersjami elektronicznymi!

Co prawda e-booki są dostępne na waszej stronie, jednak:

- W przeciwieństwie do fizycznej książki, licencja na e-book kończy się po roku. Oznacza to, że jeżeli moja córka chciałaby powtórzyć sobie całą wiedzę do matury, musiałabym jej kupić wszystkie wasze książki od nowa.
- Waszych e-booków nie da się pobrać! Wymagają one dostęp do internetu, co uniemożliwia ich użycie na naszej wsi, gdzie zasięg jest ograniczony.
- Wasze e-booki nie działają na telefonach komórkowych!
- Wasze e-booki sprzedawane są po tej samej (albo wyższej) cenie co regulame książki. Cena e-booka powinna być niższa, gdyż e-booki wymagają elektronicznego czytnika (tabletu)!

Czas rozpocząć nową erę, w której papier nie jest bezczelnie marnowany dla pieniędzy. Przedstawiam e-book, który spełnia wszystkie oczekiwania uczniów.

Dbajmy o środowisko, zróbmy to dla młodych pokoleń.

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Szkoła na TAK!

1. Śniła mi się dzisiaj szkoła:
uśmiechnięta aż po dach,
kolorowa i wesoła,
jak to bywa w pięknych snach. Ach!
Setki nowych wiadomości
pchały się do szkolnych klas.
Chciały w ławkach się rozgościć,
zostać tam na dłuższy czas.

Ref.: Teraz rozumiem, co i jak.
Radośnie wołam: „Szkoła na TAK!”.
Nowych przyjaciół czuję smak.
Szkoła na TAK! Szkoła na TAK!

2. Lena z Tymkiem już planują,
kiedy spotkać się i gdzie.
Do wakacji się szykują,
myślą o nich całe dni.
Każdy wyjazd to wyprawa –
pełno przygód można mieć.
Polska taka jest ciekawa,
więc z rodziną w podróż jedź!

Ref.: Teraz rozumiem, co i jak...

1. Posłuchaj piosenki odtwarzanej przez nauczyciela. Jeśli pamiętasz refren i pierwszą zwrotkę, to śpiewaj je razem z nagraniem.
2. Narysuj instrument, który chciałabyś / chciałbyś wziąć ze sobą na wakacyjną wyprawę. Następnie zakryj rysunek i pokaż gestem podczas powtórnego słuchania piosenki, w jaki sposób można na tym instrumencie akompaniować jej rytm.
3. Podzielcie się na kilka grup. Każda grupa niech przedstawi ruchem wybrany sposób podróżowania. Podczas gdy jedna z grup prezentuje swój pomysł, pozostałe śpiewają piosenkę. Sygnałem do przedstawienia ruchem sposobu podróżowania przez następną grupę jest początek refrenu lub kolejnej zwrotki.

Polska – moja ojczyzna

1.

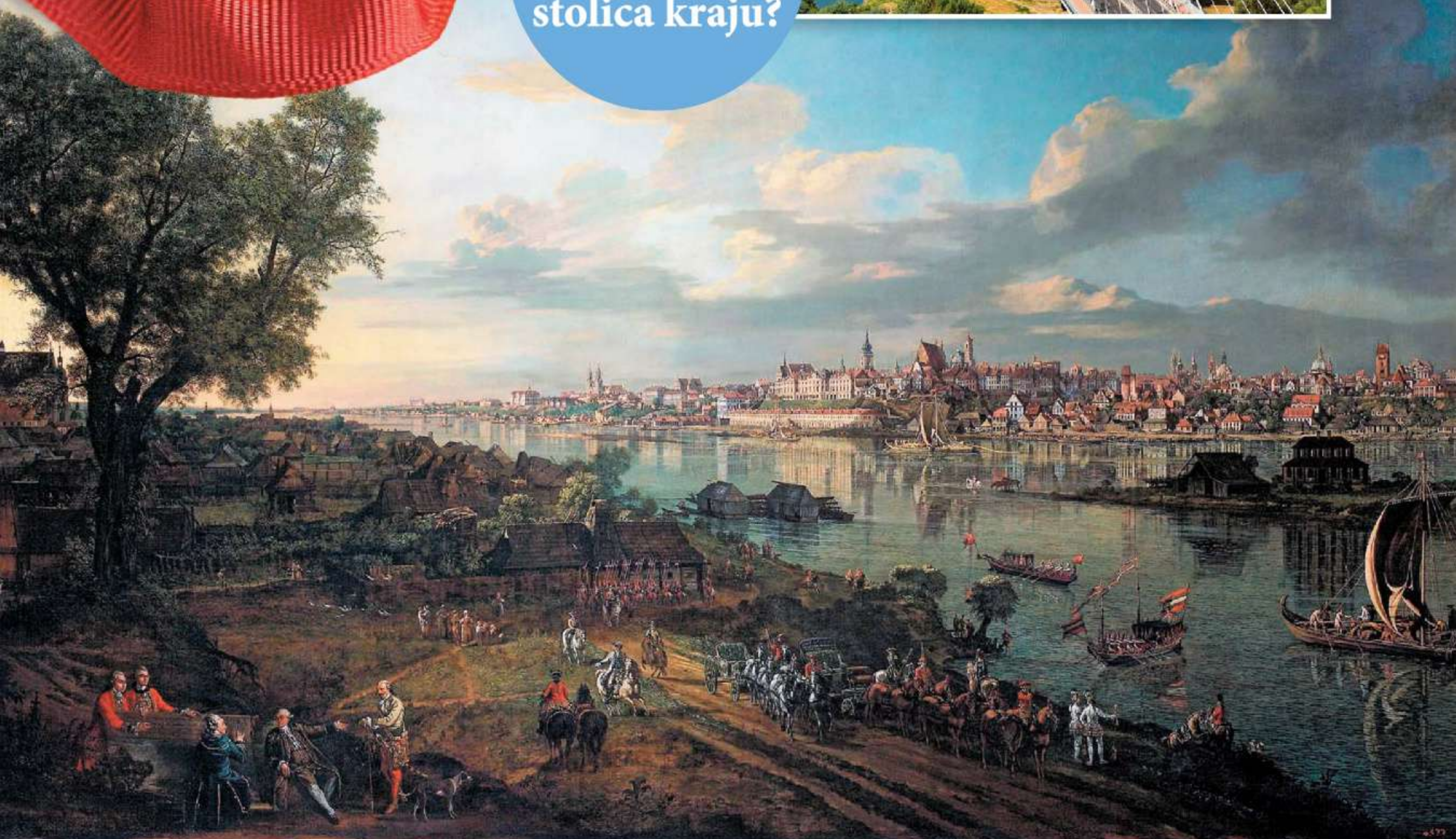
Po co nam
symbole
narodowe?

2.

Co to jest
stolica kraju?

Warszawa współcześnie

Bernardo Bellotto zwany Canaletto (czytaj: kanaletto) „Widok Warszawy od strony Pragi”
Warszawa dawniej

1. Na jakim kontynencie leży Polska? Spróbuj ją odszukać na mapie świata.
2. Co to są według ciebie **symbole narodowe**?
3. Jak myślisz, czy każdy kraj ma swoją flagę i swoje godło? Dlaczego?
4. Rozejrzyj się po swojej miejscowości. Jak wygląda ona w czasie świąt państwowych?

3.

Jakie krajobrazy
występują
w Polsce?

Planujemy
z rodzicami wyjazd
w Sudety. Cieszę się,
że zobaczę Śnieżkę!

4.
Co warto
zobaczyć
w Polsce?

Tę królowną
z bajki?

5. Czy w twoim domu jest flaga narodowa? Jeśli tak, to kiedy ją wywieszacie?

 6. Obejrzyj obraz. Co o nim sądzisz? Opowiedz, jak dawniej wyglądała Warszawa, a jak wygląda dzisiaj. Jak zmieniło się to miasto na przestrzeni lat?

 7. O czym teraz myślisz? Jak się czujesz? A jakie uczucia i myśli towarzyszyły ci od początku dnia? Czy cały czas jest tak samo? Czy szybko się to zmienia?

1. Po co nam symbole narodowe?

1. Przyjrzyj się ilustracjom. Nadaj imiona dzieciom. Opowiedz historyjkę obrazkową.
2. Jak się czujesz, gdy nadchodzi jakieś święto i dzień wolny od szkoły? Czy robicie z rodziną plany na takie wolne dni? Jak spędzacie ten czas?
3. Opowiedz historyjkę tak, jakbyś to ty była jej bohaterką / był jej bohaterem.

Polska, jak każdy kraj, ma swoje symbole narodowe.
Są nimi: godło, flaga i hymn państwowy.

Godłem Polski jest biały orzeł
na czerwonym tle.
Na głowie ma złotą koronę.

Flaga Polski jest dwukolorowa.
Na górze jest biała, a na dole
– czerwona.

Hymn Polski to „Mazurek Dąbrowskiego”.
Autorem jego słów jest Józef Wybicki.

Czas na poradę!

Pamiętaj, żeby okazywać szacunek symbolom narodowym.
Gdy słuchasz polskiego hymnu lub go śpiewasz, stój na baczność.

4. Przeczytaj teksty. Wymień polskie symbole narodowe.
5. Powiedz, jak wygląda flaga, a jak – godło Polski.
6. Czy znacie słowa i melodię polskiego hymnu? Jeśli tak, to zaśpiewajcie hymn w klasie.
Pamiętajcie o właściwej postawie podczas śpiewania.

Julian Tuwim

Warszawa

Jaka wielka jest Warszawa!
Ile domów, ile ludzi!
Ile dumy i radości
w sercach nam stolica budzi.

Ile ulic, szkół, ogrodów,
placów, sklepów, ruchu, gwaru,
kin, teatrów, samochodów
i spacerów, i obszaru.

Aż się stara Wisła cieszy,
że stolica tak urosła,
bo pamięta ją maleńką,
a dziś taka jest dorosła.

1. Posłuchaj wiersza lub go przeczytaj. O czym on opowiada? Kto jest jego bohaterem?
2. Z ilu zwrotek składa się ten wiersz? Które wyrazy w każdej zwrotce się rymują?
3. Jak myślisz, dlaczego Wisła się cieszy, że stolica urosła?
4. Jak rozumiesz zdanie, że **Wisła pamięta stolicę maleńką**?
5. Naucz się wiersza na pamięć. Zorganizujcie w klasie poranek poetycki. Zaprezentujcie jak najciekawsze recytacje utworu.

Stolice Polski

Stolica to najważniejsze miasto w państwie. Tu urzędują władze kraju i mieszczą się jego główne instytucje.

Pierwszą stolicą Polski było **Gniezno**. Legenda głosi, że miasto założył książę Lech z drużyną.

Później stolicę przeniesiono do **Krakowa**. Siedzibą króla był zamek na Wawelu.

Król Zygmunt III Waza przeniósł stolicę z Krakowa do **Warszawy**. Dla uczczenia pamięci władcy na placu Zamkowym w Warszawie wzniesiono pomnik zwany kolumną Zygmunta.

coś ciekawego

Niektóre kraje mają dwie stolice. Takim państwem jest na przykład Holandia, której stolicami są Amsterdam oraz Haga. W Malezji powołano drugą stolicę z powodu przeludnienia. A Republika Południowej Afryki ma aż trzy stolice, bo rządzący nie mogli dojść do porozumienia, które miasto jest najważniejsze.

6. Wyjaśnij, co to jest **stolica kraju**. Wymień dawne stolice Polski oraz obecną. Zapisz nazwy tych miast w zeszycie. Przypomnij, jaką literą zaczynamy pisać nazwy miejscowości.
7. Czy byłeś / byłaś kiedyś w którymś z tych miast? A może mieszkasz w jednym z nich? Opowiedz, co znajduje się tam ciekawego.
8. Wykonaj biało-czerwony kwiatek z papieru kolorowego. Najpierw potnij papier w cienkie paski, a potem powyginaj i posklejaj je tak, żeby utworzyły płatki.

3. Jakie krajobrazy występują w Polsce?

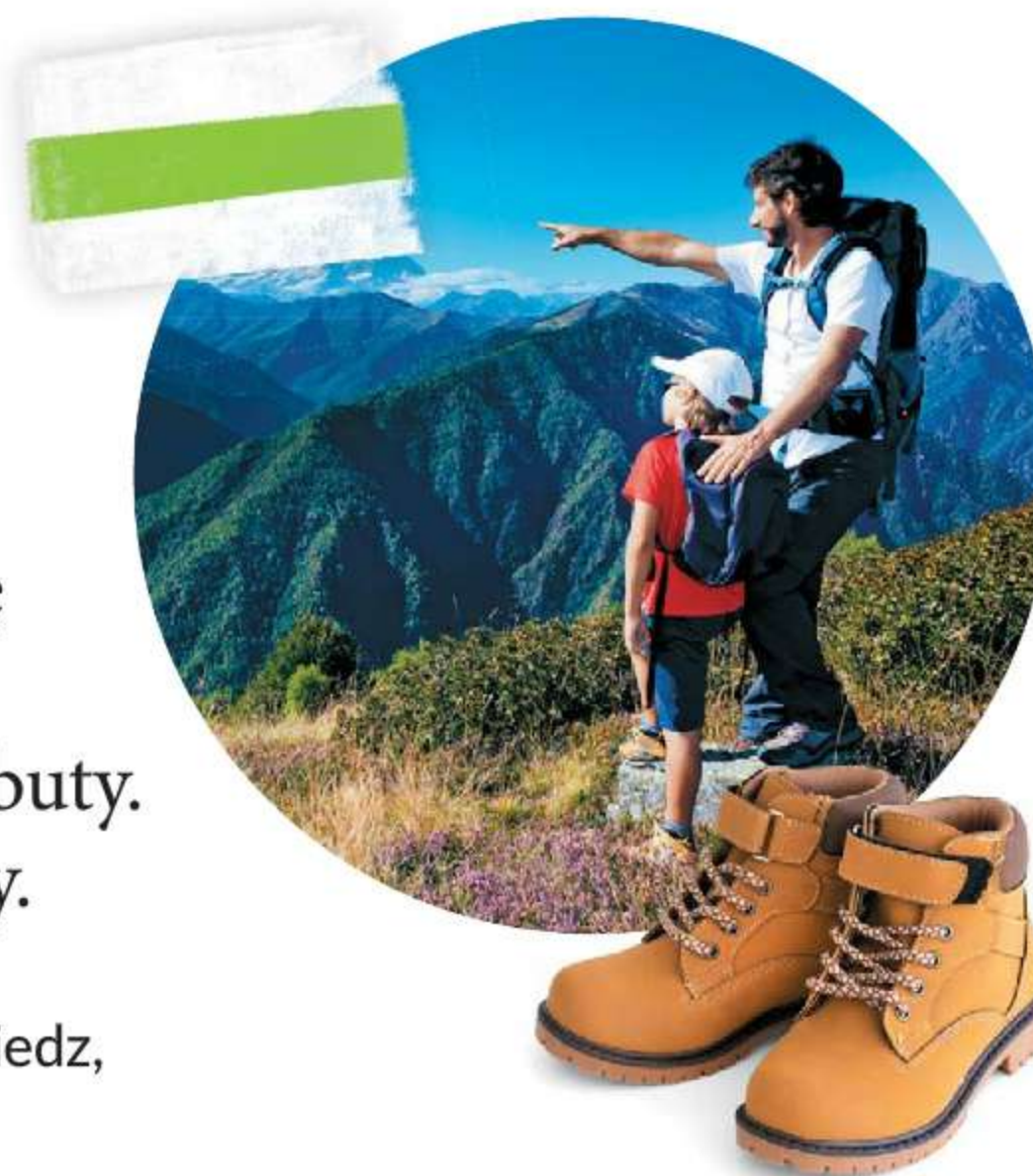
Beata Lewandowska, Danuta Kręcisz

Co można robić nad brzegiem Bałtyku?
Szukać bursztynów i słuchać mew krzyku,
cieszyć się słońcem, pływać wśród fal.
Patrzeć, jak statek odpływa w dal.

Tam po jeziorze można pływać żaglówką
albo cieszyć się długą leśną wędrówką.
Zbierać grzyby, łowić ryby, patrzeć na chmury.
Ten zakątek Polski to są właśnie Mazury.

Jeśli chcesz przeżyć wielką przygodę
i poznać piękną górską przyrodę,
weź prowiant w plecak, włóż dobre buty.
Idź zawsze szlakiem, nigdy na skróty.

1. Posłuchaj rymowanek lub je przeczytaj. Powiedz, o jakich miejscach one opowiadają.
2. Podzielcie się na trzy grupy. Na podstawie treści rymowanek przygotujcie informacje o tym, co można robić nad morzem, na Mazurach oraz w górach. Zaprezentujcie efekty swojej pracy koleżankom i kolegom.

Gra muzyka!

Na pewno znasz takie miejsca w Polsce, gdzie przyjemnie jest spędzać czas. W rodzinie Leny każdy ma inne upodobania. Lena ułożyła o tym wierszyk.

Tata lubi góry,
mama woli morze.
A ja marzę, żeby pływać
łódką po jeziorze.

Jeśli zaznaczymy prostokątami kroki taty na górskiej ścieżce, to będzie to wyglądać tak.

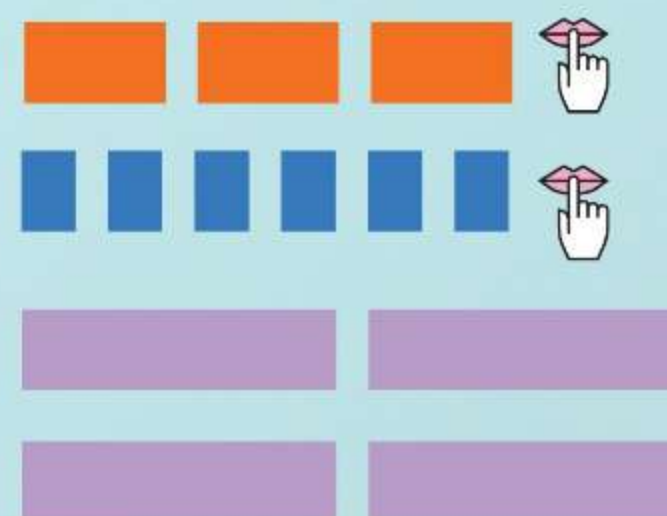
Podobnie możemy zilustrować pofalowaną morską wodę, na którą lubi patrzeć mama.

A także kołysanie łódki na ulubionym jeziorze Leny.

Chcemy teraz przygotować akompaniament do wierszyka Leny. Prostokąty różnej długości ułożymy w taki sposób, żeby powstał zapis rytmu. W kilku miejscach umieścimy znak wskazujący na chwilę ciszy. Ten rytm można wyklaskać, wystukać albo zagrać na instrumencie.

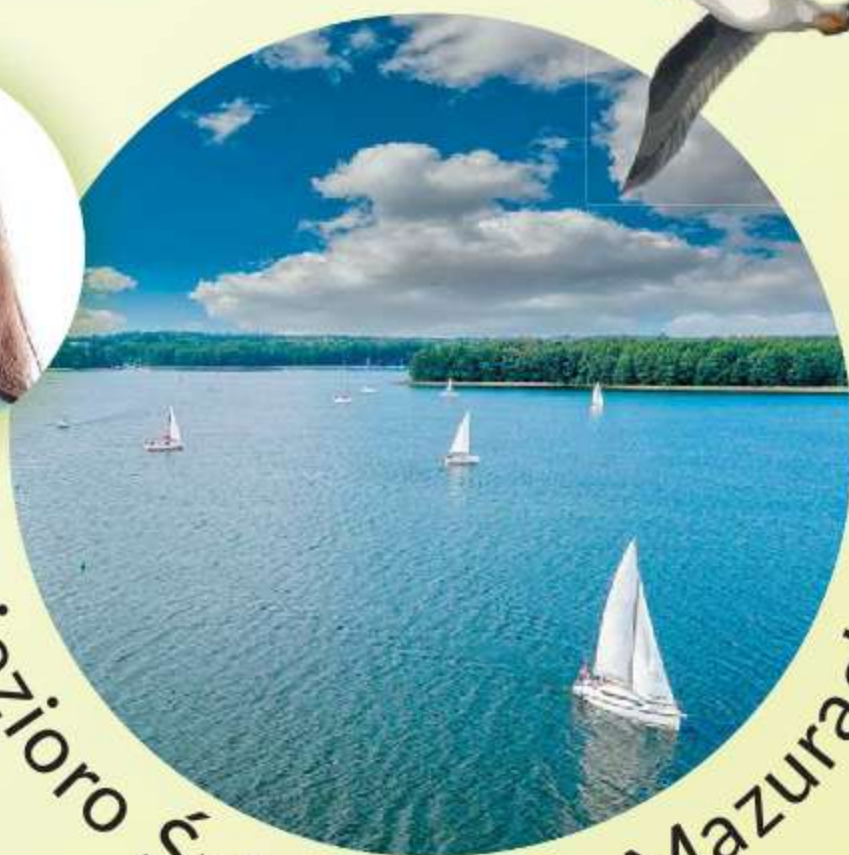
1. Posłuchaj kolejno odtwarzanego przez nauczyciela nagrania muzyki, która ilustruje kroki taty Leny, pofalowaną morską wodę oraz kołysanie łódki. Co je różni?
2. Podzielcie się na trzy grupy i wykonajcie jednocześnie muzykę kroków, morskiej wody i łódki. Pomoże wam w tym nagranie. Jedna grupa może tupać (kroki), druga – uderzać rękami o uda (fale), a trzecia – klaskać (łódka). Możecie też użyć trzech różnych rodzajów instrumentów perkusyjnych albo przedmiotów codziennego użytku.
3. Powiedz rytmicznie wierszyk Leny, a później wystukaj rytm akompaniamentu zapisany za pomocą prostokątów.
4. Teraz w parach niech jedna osoba recytuje wierszyk, a druga – wystukuje rytm akompaniamentu zapisany za pomocą prostokątów. Przy powtórzeniu wierszyka zamieńcie się rolami.

Polskie krajobrazy

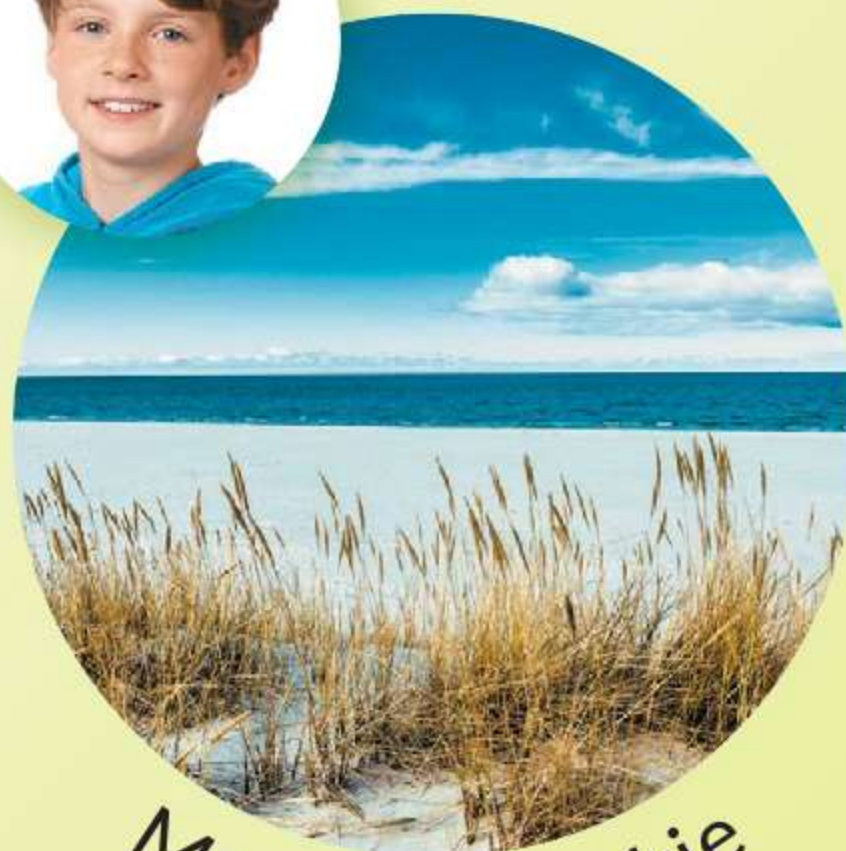
Lena

Jezioro Śniardwy na Mazurach

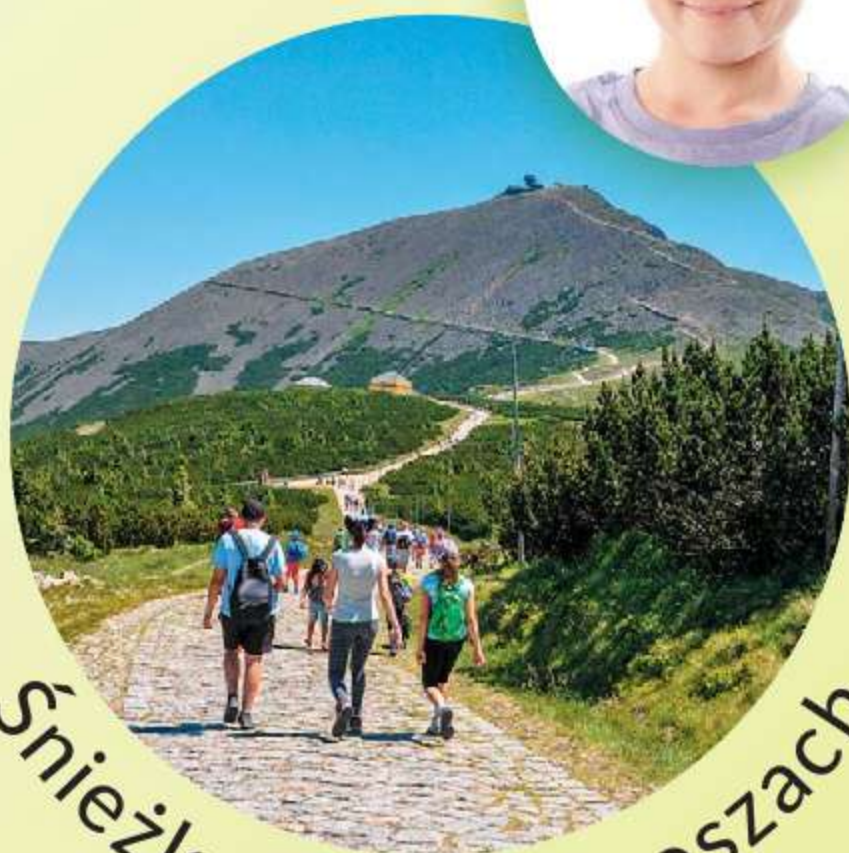

Filip

Morze Bałtyckie

Tymek

Śnieżka w Karkonoszach

Kasprowy Wierch w Tatrach

Ala

1. Gdzie spędzą wakacje pokazane dzieci? Razem z osobą z ławki znajdź te miejsca na mapie Polski na stronie obok. W jakich miastach mogły się zatrzymać dzieci?
2. Jakie krajobrazy zostały pokazane na zdjęciach? W którym z tych miejsc masz ochotę się znaleźć? Dlaczego?
3. Dokąd w Polsce chciałabyś / chciałbyś wybrać się ze swoją rodziną na wakacyjny wyjazd? Jak moglibyście spędzać czas w tym miejscu?
4. Co ludzie powinni zrobić, żeby umieć dobrze wykorzystać wakacyjny czas?

W legendzie mapy są wyjaśnione wszystkie symbole narysowane na mapie oraz użyte kolory.

Damy radę się nauczyć!

W wyrazie **krajobraz** można wyróżnić dwa słowa. **Krajobraz** to **obraz** jakiejś części **kraju**. To wygląd terenu ukształtowanego przez przyrodę (jak jezioro Śniardwy) lub człowieka (jak miasto Gdańsk).

5. Obejrzyj mapę Polski. Wskaż morze i dwa łańcuchy górskie: Sudety i Karpaty.

6. Co to jest **legenda mapy**? Co na mapie oznaczają poszczególne kolory?

7. Jakie zbiorniki wodne i rzeki przedstawiono na mapie Polski? Jak myślisz, dlaczego miasta powstają nad rzekami lub jeziorami?

8. Wybierz się z osobą dorosłą na spacer po najbliższej okolicy. Zastanówcie się, jak można zadbać o krajobraz, żeby było miło tam spędzać czas. Co należałoby zmienić, co – ulepszyć, co – uchronić przed zniszczeniem? Podziel się swoimi pomysłami w klasie.

Zofia Chmurowa

O trębacz z wieży Mariackiej

Dzień był letni, skwarny. Upał ciągle wzrastał. Strażnicy krakowscy nie strzegli dziś miasta. Wszyscy w cieniu murów zasnęli snem twardym, odłożywszy na bok ciężkie halabardy*.

Drzemią więc strażnicy, słońce z nieba praży... A tu się do miasta zbliżają Tatarzy. Choć upał, w czapczyskach futrzanych na głowach. Chcą bogaty Kraków spalić i zrabować!

I co teraz będzie? Kto ludzi ostrzeże? Szczęściem trębacz wchodzi na Mariacką wieżę. Zaraz zagra hejnał w cztery świata strony.

Wtem dostrzegł Tatarów na koniach spienionych.

Trębacz, przerażony, ścisnął trąbkę w garści.

– Trzeba zawiadomić miasto o napaści!

Uniósł trąbkę w górę i wnet z mocy całej zaczął grać rozgłośnie hejnał za hejnałem. Tym graniem ostrzegał wszystkich ludzi w mieście. Strażnicy na murach ocknęli się wreszcie. Zawrzały ulice jak huczająca rzeka. Pobici Tatarzy musieli uciekać. Wszyscy gnali wroga: i młodzi, i starzy. Hura! Gdzie pieprz rośnie uciekli Tatarzy.

A trąbka wciąż grała swój hejnał dopóty, póki nie umilkła, przerwawszy w pół nuty...

– Zwycięstwo, gdzie trębacz? Sprowadzić go z wieży!

– Wiwat, wiwat trębacz!

Lecz trębacz już nie żył. Dosięgła go mściwa Tatarzyna strzała. Dlatego to trąbka swą nutę przerwała...

Brzmi hejnał krakowski srebrnym echem co dnia, gdy nagle w pół tonu ustaje melodia – jakby ją ktoś nagle nożycami przeciął. Dlaczego? Już teraz wiadomo jest dzieciom: na pamiątkę chwili, gdy grał trębacz chwacki** swój ostatni hejnał na wieży Mariackiej.

* halabarda – rodzaj broni używanej w dawnych czasach

** chwacki – śmiały, zaradny

1. Posłuchaj legendy. Spróbuj ją opowiedzieć własnymi słowami.
2. Dowiedz się, o których godzinach jest grany hejnał z wieży Mariackiej.
3. Czy znasz inne legendy związane z polskimi miastami? Jeśli tak, to przedstaw je w klasie.
4. Znajdź w tekście i przepisz starannie do zeszytu: jedno zdanie zakończone kropką, jedno – znakiem zapytania i jedno – wykrzyknikiem.

W Polsce jest wiele interesujących miejsc wartych odwiedzenia.

Krzywy Las znajduje się niedaleko Gryfina. Ponad 50 sosen rosnących w tym lesie ma pnie wygięte w tę samą stronę.

Fokarium w Helu to ośrodek, który wspomaga ochronę fok szarych w Bałtyku. Wyleczone tu foki wypuszcza się na wolność.

Zamek krzyżacki w Malborku to największy na świecie zamek zbudowany z cegły. Jest wspaniałym przykładem średniowiecznej architektury.

Kopalnia soli w Wieliczce to jedna z najstarszych kopalni soli na świecie. Można tu zobaczyć wiele pięknych komnat i figur wyrzeźbionych w soli.

Teatr „Baj Pomorski” w Toruniu mieści się w budynku, który wygląda jak magiczna szafa pełna szuflad.

5. Obejrzyj zdjęcia ciekawych miejsc do odwiedzenia w Polsce. Powiedz, co one przedstawiają.

6. Które z tych miejsc najbardziej ci się podoba? Dlaczego?

 7. Wykonaj w dowolny sposób ilustrację interesującego miejsca, które znajduje się w twojej miejscowości lub w najbliższej okolicy. Może być ono stworzone przez człowieka lub przyrodę. Opowiedz o tym miejscu.

Rodzinna wycieczka po Polsce

1.

Jak rozwiązywać rodzinne konflikty?

2.

Jakie miasta dzisiaj zwiedzimy?

1. Czy twoja miejscowość ma swój herb? Jeśli ma, to jak on wygląda?
2. Opisz swoją najbliższą okolicę: krajobraz, zabytki, ciekawe miejsca warte zobaczenia.
3. Dokąd chciałabyś / chciałbyś wybrać się na wycieczkę? Czy wycieczki mogą nas czegoś nauczyć? Uzasadnij swoją odpowiedź.

3.

Czy w muzeum
są tylko
starocie?

Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

4.

Czym park
narodowy różni
się od lasu?

rysie

lilia złotogłów

4. Jak myślisz, co trzeba zrobić, żeby wycieczka była udana?
5. Co to jest **skansen**? Co można w nim zobaczyć?
6. Zastanówcie się w parach, co może być pomnikiem przyrody.
7. Zamknij oczy i wsłuchuj się przez chwilę w dźwięki dochodzące zza otwartego okna. Co słyszysz? Czy odgłosy są blisko, czy daleko? Czy są głośne, czy ciche?

Melania Kapelusz

Zawisnąć na włosku

Sobota zapowiadała się fantastycznie. Choć z rodzeństwem różnie bywa, tym razem całej trójce udało się zagrać niczym instrumentom na najlepszym koncercie. A wcale nie było to takie pewne. W końcu każdy miał swoje upodobania: Marek – góry, Ewa – pływanie, a Darek – skrzypce.

Kilka rzeczy, jak choćby lody truskawkowe, lubili wszyscy. Były też takie, których wszyscy tak samo nie cierpieli. Wśród nich królowało sprzątanie po kolacji, należące do domowych obowiązków dzieci. Codziennie robił to ktoś inny. Najmłodszemu Darkowi czasem udawało się namówić brata lub siostrę, aby go wyręczyli.

W poniedziałek rodzice zaproponowali wspólny wyjazd w weekend (czytaj: likend).

– Jak to?! – wykrzyknął Darek. – W niedzielę nasza orkiestra gra koncert!

Zapomnieliście?

– Pamiętamy – odparła mama. – Myśleliśmy o sobocie. Dokąd macie ochotę się wybrać?

– Jedźmy zdobyć Babią Górę! – zawołał Marek, który miał już czternaście lat. – Moglibyśmy wyjść w nocy i zobaczyć świt na szczycie. Byłoby odlotowo.

– O nie! Błagam! – jęknął Darek. – Mamo, ja nie chcę tak wcześnie wstawać.

– Marku, twój brat jest za mały na tę wyprawę – tłumaczył tata. – Możemy się tam kiedyś wybrać we dwójkę. Teraz wymyślmy coś innego.

– Ja chcę do parku wodnego – odezwała się Ewa. – Uwielbiam te wszystkie zjeżdżalnie.

– Eee... – Marek machnął ręką. – To dobre dla dzieci.

– Wcale nie! – zaprotestowała Ewa. – Poza tym ty też jesteś dzieckiem.

– Znajdźmy coś, co spodoba się wszystkim – powiedział tata.

– Już wiem! Już wiem! – cieszył się Darek. – Park Dinozaurów!

– Ekstra! – zawołali niemal równocześnie Ewa i Marek.

1. Posłuchaj tekstu i odpowiedz na pytania: Jaka rodzina jest przedstawiona w opowiadaniu? Kto do tej rodziny należy? Jak dzieci lubią spędzać wolny czas?
2. Jakie pomysły na wspólną wycieczkę miało każde z dzieci? Dokąd ostatecznie postanowiła jechać rodzina?
3. Dlaczego w przeddzień wycieczki okazało się, że wyjazd **zawisł na włosku**? Co oznacza to sformułowanie?

– Świetny pomysł. – Mama się uśmiechnęła.

– Ja też tak sędzę – zgodził się tata. – No to postanowione!

Cały tydzień upływał z miłą perspektywą wypadu do Parku Dinozaurów. Dzieci były w doskonałych humorach i nie mogły doczekać się soboty. Nawet wieczorne sprzątanie po kolacji wydawało się bardziej znośne niż zwykle. A Darek ani razu nie poprosił o pomoc.

Nic nie zapowiadało, że coś może pokrzyżować rodzinne plany. Ale w piątkowe popołudnie, gdy rodziców nie było w domu, wszystko zawisło na włosku.

– O nie! – rozległ się rozpaczliwy krzyk Darka. – Jutro mam próbę generalną przed niedzielnym koncertem. Nie możemy nigdzie jechać.

4. Zastanówcie się wspólnie, jakie wyjście z tej sytuacji mogły znaleźć dzieci.
Co jest potrzebne do rozwiązania konfliktu?

5. Posłuchaj dwóch możliwych zakończeń tej historii, które znajdują się na stronie 80.
Jak oceniasz zachowanie dzieci w pierwszym zakończeniu, a jak – w drugim? Dlaczego?

6. Czy jeździsz ze swoją rodziną na wycieczki? Jakie miejsca wybieracie na wspólne wyjazdy? Dlaczego?

2. Jakie miasta dzisiaj zwiedzimy?

Zapraszamy na wycieczkę po wybranych miastach Polski. Poznaliście już Gniezno, Kraków i Warszawę. Pora na kolejne miasta.

Szczecin to miasto rzek, jezior, lasów i parków. Jest tu wspaniały port. Odwiedzają go żaglowce z całej Europy.

wybrzeże Odry w Szczecinie

żaglowiec

ratusz w Poznaniu

Symbolem **Poznania** są koziołki. Codziennie w południe bodą się na wieży zabytkowego ratusza.

1. Przeczytaj teksty i obejrzyj zdjęcia. Odszukaj opisane miasta na mapie Polski.
2. Jakie jeszcze inne miasta w Polsce warto według ciebie odwiedzić? Dlaczego?
3. Spróbuj wcielić się w przewodnika i opowiedz o wybranym mieście.

Toruń słynie z pierników.
Mieszkał tu astronom
Mikołaj Kopernik.

Stare Miasto w Toruniu, pomnik Mikołaja Kopernika, Brama Mostowa

We **Wrocławiu** jest ponad sto
mostów i kładek. Atrakcją
miasta są figurki krasnali.

Ostrów Tumski we Wrocławiu

most Tumski we Wrocławiu

4. Przepisz do zeszytu nazwy miast podane w tekstach. Pamiętaj o pisowni wielką literą.
5. Skorzystaj z dowolnych materiałów i wykonaj plakat reklamujący wybrane przez siebie miasto, żeby zachęcić turystów do jego zwiedzania.

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Koleją przez Polskę

1. Moja rodzina uwielbia podróże,
mama i tata, i ja, i brat.
Żadna z podróży nam się nie dłuży,
gdy zwiedzamy razem świat.

Gdzie dzisiaj jedziemy?
Do Krakowa!

Ref.: Pociąg z wolna rusza
wagon za wagonem,
każdy z nas ma miejsce
wyznaczone.
Ale tu wygodnie,
ale tu ciekawie.
W naszej wyprawie wszystko gra
i stuka.

Take-take dum dum,
take-take dum dum,
take-take – pociąg już przyspiesza.
Take-take dum dum,
take-take dum dum,
take-take – tak po torach gna!

2. Razem przez Polskę jedziemy koleją,
z miasta do miasta prowadzi szlak.
Koła pociągu głośno się śmieją
swym rytmicznym take-tak.

Gdzie dzisiaj jedziemy?
Do Warszawy!

Ref.: Pociąg z wolna rusza...

1. Posłuchaj piosenki odtwarzanej przez nauczyciela i powiedz, o czym ona jest.
2. Zastanów się, do jakich innych polskich miast chcesz pojechać pociągiem. Wymień je w odpowiedzi na pytanie **Gdzie dzisiaj jedziemy?**, które pada w piosence.
3. Stwórzcie wspólnie inscenizację do piosenki. Kilka osób niech przygotuje kartki z nazwami stacji i stanie w różnych miejscach sali. Pozostali niech utworzą pociąg. Zwróćcie uwagę, żeby pociąg poruszał się w tempie zgodnym z tempem piosenki.
4. Poszukaj w swoim plecaku lub w sali przedmiotu, którego dźwiękiem można przedstawić odgłos kół pociągu. Zaśpiewaj piosenkę razem z nagraniem. W refrenie uderzaj rytmicznie wybranym przedmiotem, naśladując rozpędzający się pociąg.

W muzeum dinozaurów

coś ciekawego

18 maja obchodzimy **Międzynarodowy Dzień Muzeów**. W tym czasie jest organizowana **Noc Muzeów**. Warto wtedy wybrać się na zwiedzanie, bo muzea są otwarte do późnych godzin nocnych i jest w nich wiele dodatkowych atrakcji.

1. Opowiedz historyjkę obrazkową. Jakie muzeum odwiedziły dzieci i co tam zobaczyły?
2. Powiedz, jak należy się zachowywać w muzeum. Czego robić nie wolno?

Ciekawe muzea, które warto odwiedzić

W muzeach znajdują się eksponaty, zabytki i dzieła sztuki. Nowoczesne muzea i centra nauki oferują także wiele interaktywnych atrakcji.

Żywe Muzeum Piernika w Toruniu

Poznasz tu tradycję wypieku toruńskiego piernika, historię miasta, średniowieczną kulturę i dawny język. Zwiedzający mogą własnoręcznie przygotować pierniki.

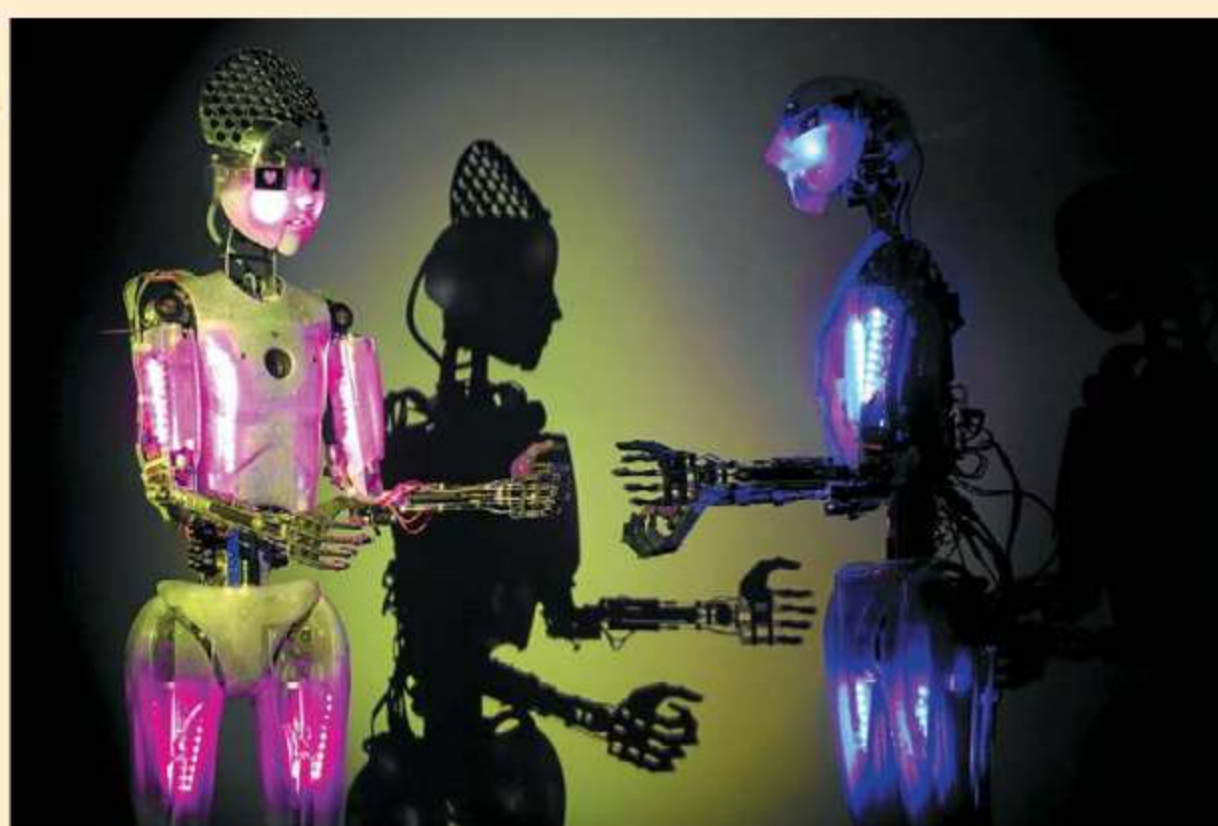
Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie

Odbývają się tu pokazy produkcji i zdobienia szkła, w których możesz wziąć czynny udział. W piwnicach i w sali wystawowej obejrzysz zarówno szkło artystyczne, jak i użytkowe.

Centrum Nauki Kopernik w Warszawie

To nie jest tradycyjne muzeum, lecz nowoczesne centrum, w którym każdy może samodzielnie przeprowadzać doświadczenia, oglądać filmy i grać w gry edukacyjne. Tu zobaczysz różne roboty, zajrzysz do kryjówek zwierząt, poznasz pracę ludzkiego organizmu i odkryjesz wiele tajemnic otaczającego cię świata!

1. Czy byłeś / byłaś kiedyś w muzeum? Jeśli tak, to opowiedz o swojej wycieczce. Jeśli nie, to powiedz, jakie muzeum byłoby dla ciebie najbardziej interesujące do zwiedzenia.
2. Dowiedz się, jakie muzea znajdują się w twojej miejscowości lub w jej okolicy.
3. Co według ciebie może być eksponatem muzealnym? Z kartonów, kolorowego papieru, bibuły, plasteliny lub innych materiałów wykonaj taki przedmiot.

Hanna Zdzitowiecka

W parku narodowym

W parku narodowym
wszystko jak przed laty:

Łoś dźwiga na głowie
szerokie łopaty,
żubr wysuwa z gąszczu
skudłaconą brodę,
za płochliwą sarną
drepcze kozłę młode...

Tu nikt małym listkom
nie przerwie zabawy.
Nikt nie zrywa kwiatów!
Nikt nie depta trawy!

Nocą wśród gałęzi
pohukują sowy...
Choć jest dziko,
ale pięknie
w parku narodowym.

Ciekawego

24 maja obchodzimy **Europejski Dzień Parków Narodowych**. Tego dnia ponad sto lat temu w Szwecji powstał pierwszy park narodowy w Europie.

1. Posłuchaj wiersza lub go przeczytaj. Opowiedz, jak został w nim opisany park narodowy.
2. Jak myślisz, czy parki narodowe są potrzebne? Dlaczego jest obchodzony Europejski Dzień Parków Narodowych?

Parki narodowe w Polsce

W Polsce mamy **23 parki narodowe**. Każdy z nich ma swoje logo – symbol, którym najczęściej jest roślina lub zwierzę charakterystyczne dla tego parku. Parki narodowe powstają po to, żeby chronić cenną przyrodę, czyli krajobraz oraz gatunki zwierząt, roślin i grzybów zagrożone wyginięciem.

ochrona wydm
ruchomych

ochrona
bobrów i ryb

ochrona wydr
i rysiów

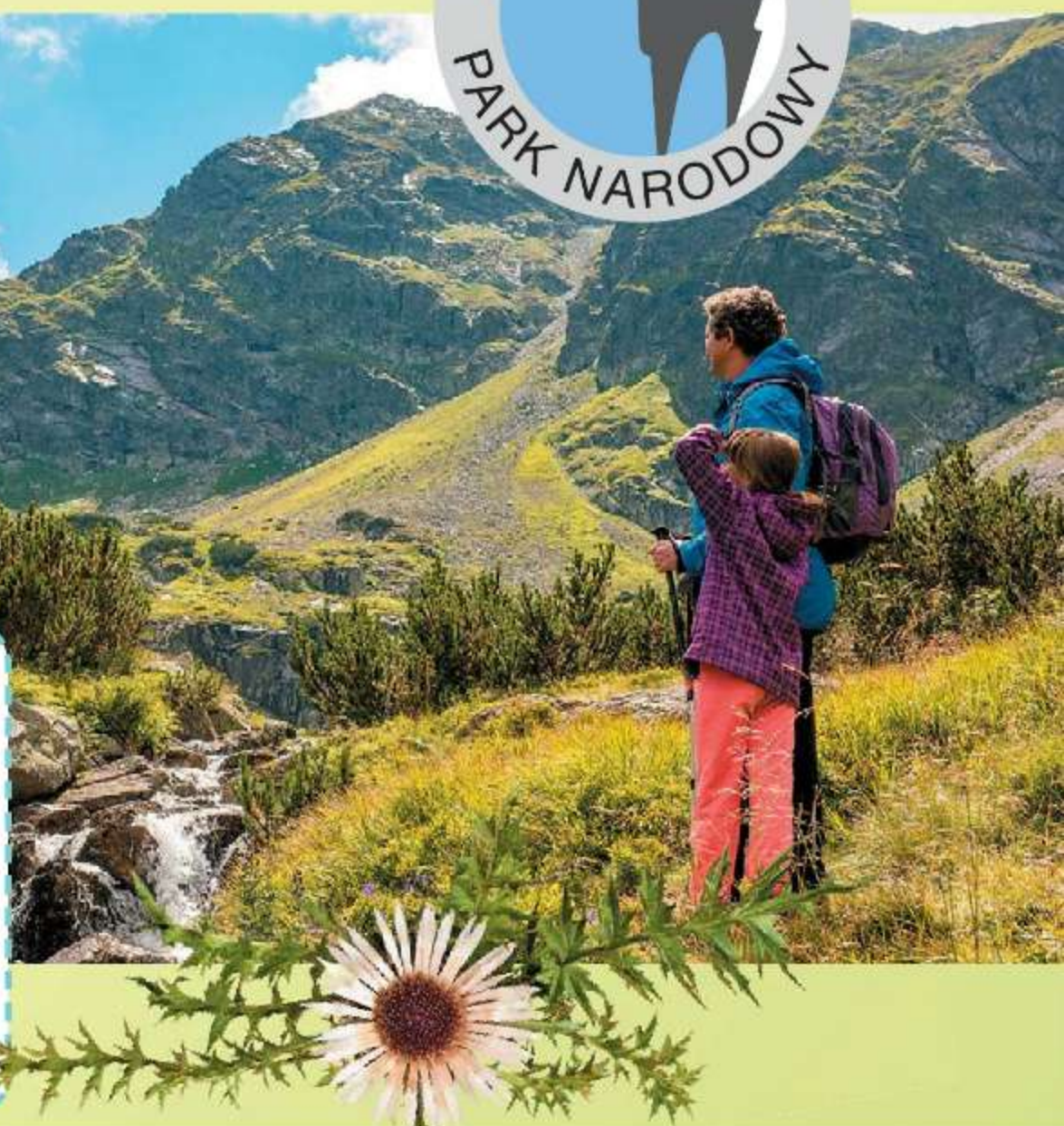
ochrona łąk
i płazów

Czas na poradę!

Na terenie parku narodowego przestrzegaj określonych zasad zachowania.

- Poruszaj się tylko po wyznaczonych szlakach.
- Nie niszczyć ani nie zbierać roślin ani grzybów.
- Zachowuj się cicho, żeby nie płoszyć zwierząt.
- Nie rozpalaj ognisk.

1. Posłuchaj opowiadania „Czy będziemy chrupać suchary?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronach 82–83. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Na mapie Polski parki narodowe zostały zaznaczone ciemnozielonym kolorem. Gdzie jest ich najwięcej? Jak myślisz dlaczego?
3. Który park znajduje się nad morzem? Co jest w jego logo i co się w nim chroni? W którym parku jest najwięcej jezior? Co jest tam chronione? Które parki są położone w górach?

Strażnik parku narodowego pracuje w terenie. Jest ubrany w mundur i ma broń. Chroni przyrodę, zwalczając przestępstwa: kradzieże drewna i kłusownictwo, czyli nielegalne łapanie zwierząt czy łowienie ryb.

4. Jaki park narodowy znajduje się najbliżej twojego miejsca zamieszkania? Dowiedz się, co jest w nim chronione i dlaczego.
5. Jakie są zasady zachowania w parkach narodowych?
6. Czym zajmuje się strażnik parku narodowego? Po czym możemy go poznać?
7. Powiedz, jaka jest różnica między parkiem narodowym a lasem.

Wyprawy Czarnego Noska

1.

Jak się zachowywać podczas wizyty?

2.

Kim jest Czarny Nosek?

Ooo...
Mam ją jako audiobook!

Czytałem dzisiaj lekturę o Czarnym Nosku.

1. Dlaczego ludzie czytają książki? Co to znaczy **człowiek odczytany**?
2. Czy ty lubisz czytać książki? Jaką książkę przeczytałeś / przeczytałaś ostatnio samodzielnie?
3. Wymień tytuły kilku znanych ci książek dla dzieci. Zachęć innych do ich przeczytania.

3.

Jak się
przygotować
na wycieczkę
w góry?

dokument
tożsamości

czapka
z daszkiem

woda

jedzenie

krem
z filtrem

naładowany
telefon
komórkowy

mapa

czołówka

buty w góry

kurtka
przeciwdeszczowa

4.

Jakie inne
przygody przeżył
Czarny Nosek?

4. Jak należy się przygotować na wycieczkę w góry?

5. Narysuj na kartce z bloku czarną kropkę. Zamień ją w misia z czarnym noskiem.

6. Wyobraź sobie, że narysowany przez ciebie miś nie jest zwyczajny, tylko robi niesamowite rzeczy. Opowiedz, co twój miś potrafi. Zaskocz innych swoimi pomysłami.

Janina Porazińska

Wizyta

(fragment książki „Pamiętnik Czarnego Noska”)

Raz Małgosia do mnie powiedziała:

– Czarny Nosku, dzisiaj pojedziemy razem z wizytą.

Sam nie wiedziałem, czy się cieszyć, czy martwić, bo nie wiedziałem, co to znaczy „wizyta”.

Ale, na szczęście, Małgosia mówiła dalej:

– Pojedziemy autobusem do mojej cioci. Proszę cię, abyś mi tam nie przyniósł wstydu. Pamiętaj, żeby się grzecznie uklonić, pierwszy nie wyciągaj łapki do starszych, przy stole siedź spokojnie. (...)

Nareszcie wysiedliśmy. Małgosia weszła do jakiejś bramy, na jakieś schody, otworzyły się drzwi, no i zaczęła się ta wizyta.

E... to bardzo przyjemna rzecz – wizyta. Dużo ludzi, śmieją się, rozmawiają.

Wtem ktoś pyta Małgosię:

– Ach, to twój synek! Jak się nazywa?

– Czarny Nosek, proszę pani.

A ja się wtedy uśmiecham i kłaniam.

Czuję, że Małgosia jest ze mnie dumna.

Potem był podwieczorek. Starsi usiedli przy dużym stole, a dzieci – przy małym stoliku. Więc tu siedziała Zosia, Jadwinia, Małgosia, Olek, trzy lalki, ja i jeszcze jeden miś.

Ach, jaki tamten miś był niegrzeczny!

Przynoszą tackę z ciastem, a on łaps! – zagarnia wszystko dla siebie. Do filiżanki stojącej przed Olkiem, pełnej kakao, wpakował całą łapę.

1. Posłuchaj fragmentu książki o przygodach misia Czarnego Noska i odpowiedz na pytania:

- Dokąd i w jakim celu Małgosia zabrała misia?
- Jak zachowywał się Czarny Nosek w czasie wizyty?
- Z kim Czarny Nosek siedział przy stoliku?
- Jak zachowywał się przy stole drugi miś? Jak oceniasz jego zachowanie?

A potem tą brudną łapą przejechał po buzi lalki Śmieszki, tak że ta różowa lalka od razu zrobiła się cała czarna.

Ale nie koniec na tym. Przez to kręcenie się na krzeselku zaczął zsuwać się pod stół, a wtedy chwycił za spodek filiżanki Olka – całe kakao wylał na obrus i na ubranko chłopca.

Ratunku! Chłopiec krzyczy, że go parzy. Lalki ze strachu pospadały pod stół. Ja się przechyliłem i utknąłem nosem w tym rozlanym kakao, a Zosia rozplakała się ze wstydu, że ma tak niegrzecznego misia.

Przybiegły mamusie, żeby ratować sytuację.

Gdy wracaliśmy z wizyty, Małgosia wetknęła mnie za swój płaszczyk, bo padał deszcz. Tylko mi wystawało jedno uszko. Małgosia szepnęła mi w nie:

– Dziękuję ci, misiu, za to, że byłeś taki grzeczny.

Jakie to szczęście sprawić radość swojej mamusi!

Ucieszony, siedziałem cichutko pod płaszczem Małgosi i wyglądałem na świat jednym okiem przez dziurkę od guzika. I sam nie wiem kiedy – zasnąłem.

2. O co Małgosia poprosiła Czarnego Noska przed wyjściem z domu? Co mu powiedziała, gdy wracali do domu?
3. Co to jest **wizyta**? Powiedz, o jakich zasadach należy pamiętać, gdy wybiera się do kogoś z wizytą.
4. Podzielcie się na grupy i przedstawcie kilka scenek ilustrujących zasady zachowania, kiedy jest się u kogoś gościem.

Janina Porazińska

Kim jestem?

(fragment książki „Pamiętnik Czarnego Noska”)

W redakcji pewnego czasopisma dla dzieci siedział sobie na kominku pluszowy miś. Tym misiem byłem ja – Czarny Nosek.

Skąd się tu wziąłem?...

Najpierw miałem taką kochaną opiekunkę Małgosię. I mieszkałem sobie u Małgosi. Tam jeszcze była mamusia i tatuś. Bardzo nam było dobrze razem.

Ale Małgosia miała coraz więcej nauki w szkole, coraz mniej czasu i nie mogła wiele się mną zajmować.

Aż raz powiedziała:

– Czy wiesz, mamusiu, co sobie pomyślałam? Zaniosę Czarnego Noska do redakcji czasopisma. Będzie mu tam dużo lepiej niż u nas. Przecież tutaj ciągle siedzi sam i się nudzi. A tam zawsze się coś dzieje i dzieci będą go odwiedzały.

– Dobrze to wymyśliłaś, córeczko.

– Nie myśl, misiu, że o tobie zapomnę! Będę cię często odwiedzała.

I już na drugi dzień zamieszkałem na krawędzi staroświeckiego kominka w redakcji pisemka dla dzieci.

Co dzień przychodził tu pan listonosz i przynosił bardzo wiele listów od dzieci z całej Polski, a nawet i z zagranicy. Kiedyś pewna pani redaktor tak powiedziała:

– Zdaje mi się, że dzieciom byłoby przyjemnie, gdyby im na listy odpowiadał w imieniu redakcji miś Czarny Nosek. – I zwróciła się do mnie: – Czy będziesz to robił, misiu?

Naturalnie, że zgodziłem się od razu, i od tej pory siedziałem w tej redakcji i odpisywałem na listy. (...)

...dzieci bardzo mnie pokochały, bo zaczęły mnie prosić, żebym im opisał wszystko, co się ze mną działo, zanim zamieszkałem w redakcji.

1. Posłuchaj kolejnego fragmentu lektury i przeczytaj wierszyk napisany przez misia. W jaki sposób Czarny Nosek trafił do redakcji czasopisma dla dzieci? Czym miś zajmował się w redakcji?
2. O co dzieci prosiły misia i co postanowił Czarny Nosek?
3. Jaki tytuł dał Czarny Nosek swoim opowiadaniom?

Zgodziłem się.

A więc...

W mym domku siadam,
Papier rozkładam,
Maczam stalówkę,
Podpieram główkę
I opowiadam.

No, dobrze – opowiadam, ale jaki dam tytuł tym moim opowiadaniom? Przecież każdy wierszyk i każda powiastka mają jakiś tytuł, więc i ja muszę... (...)

...myślę, myślę... aż wymyśliłem: „Pamiętnik Czarnego Noska”.

No, dobrze. Opiszę tu wszystkie swoje dawne przygody. Zaczęło się od tego, że była...

4. Wymyśl inny tytuł do historii, które będzie opisywał dzieciom Czarny Nosek. Zapisz ten tytuł na kartce z bloku i zaprojektuj swoją okładkę książki. Wykorzystaj dowolne materiały plastyczne.
5. Jeśli zainteresowała was historia Czarnego Noska i chcecie poznać więcej ciekawych wydarzeń z udziałem misia, to sięgnijcie po książkę Janiny Porazińskiej „Pamiętnik Czarnego Noska”.

3. Jak się przygotować na wycieczkę w góry?

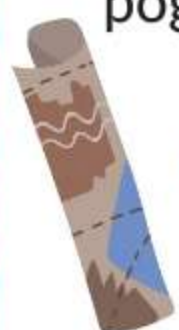
Przed wyjazdem w góry należy zadbać o swoją kondycję fizyczną, więcej spacerować, biegać czy jeździć rowerem. Czarny Nosek ma dla was kilka ważnych rad, o których trzeba pamiętać w czasie górskich wędrówek.

Czas na poradę!

Przed wyjściem w góry:

- Sprawdź aktualną prognozę pogody. Zabierz kurtkę przeciwdeszczową, nawet jeśli świeci słońce, bo w górach pogoda bardzo szybko się zmienia!
- Dokładnie zaplanuj trasę. Weź ze sobą mapę terenu z zaznaczonymi szlakami.
- Przygotuj odpowiedni sprzęt, taki jak: latarka czołówka, apteczka, krem do opalania, a także napoje i jedzenie: kanapki, banany, ciasteczka lub czekoladę.
- Załóż buty w góry, grube skarpety i ubierz się na cebulkę.

Poruszaj się tylko po wyznaczonych szlakach górskich.

Coś ciekawego

Na szlaku jest zwyczaj witania mijanych osób. Mówi się **dzień dobry** lub **cześć**, a do obcokrajowców **hello** (czytaj: heloł).

1. Powiedz, o czym należy pamiętać przed wyjściem na górską wycieczkę.
2. Dlaczego w góry ubieramy się na cebulkę? Dlaczego zawsze trzeba mieć ze sobą kurtkę przeciwdeszczową? Dlaczego tak ważne są odpowiednie buty?
3. Do czego w trakcie wyprawy w góry może się przydać latarka, a do czego – apteczka?
4. Dlaczego w góry warto zabrać jedzenie wysokoenergetyczne? Jakie to produkty?

Gra muzyka!

Tymek bardzo lubi wyjazdy w góry. Podczas jednego z nich poznał Franka, który mieszka w górach, śpiewa i tańczy w młodzieżowym zespole góralskim.

Przyśpiewka z Beskidu Żywieckiego

Górol jo se, górol,
w małym kapelusku.
Wszystko umiem robić,
ino po maluśku.
Wszystko umiem robić,
ino po maluśku.

Górol jo se, górol,
mały górolcek.
Pieknie mi sie świeci
pod syją guzicek.
Pieknie mi sie świeci
pod syją guzicek.

Franek pokazał Tymkowi kilka figur tanecznych, które można wykonywać do piosenki.

Tymek cieszy się z tego, że umie powiedzieć kilka słów gwara.

Gwara to język, którym posługują się mieszkańcy niektórych regionów Polski.

1. Posłuchaj przyśpiewki odtwarzanej przez nauczyciela. Zwróć uwagę na słowa typowe dla gwary góralskiej. Znajdź je w tekście piosenki. Czy umiesz je powtórzyć?
2. Wykonaj figury taneczne przedstawione na zdjęciach. Która z nich jest dla ciebie najłatwiejsza? Co możesz dodać lub zmienić, żeby utrudnić jej wykonanie?
3. Wybierz jedną z figur tanecznych i w grupie z kilkorgiem innych dzieci zorganizujcie związany z nią konkurs.

Niebezpieczeństwa w górach

Zmienna
pogoda:

gwałtowne
podmuchy
wiatru

mgła ograniczająca
widoczność
do kilku kroków

burza

wysoka lub niska
temperatura, co grozi
przegrzaniem lub wyziębieniem

Jeśli pogoda w górach gwałtownie się zmieni, to zawróć ze szlaku.
Przy pierwszych oznakach burzy jak najszybciej schodź ze szczytów w doliny.

Zwierzęta: Trzymaj się z dala od zwierząt! W razie ugryzienia natychmiast zawiadom ratowników Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (GOPR).

żmija zygzakowata

Lawiny: Nie wychodź w góry, jeśli ogłoszono alarm lawinowy! Gdy słyszysz odgłos spadających kamieni, schowaj się za skalnym załomem i chroń głowę!

Problemy zdrowotne: Jeżeli nie masz siły, coś cię boli, doznasz kontuzji lub się zranisz, to zawróć ze szlaku lub wezwij pomoc!

Czas na poradę!

W Tatrach często wieje bardzo silny, ciepły wiatr, nazywany **halnym**. Może zrywać dachy i powalać drzewa. Jeśli będziesz wtedy w górach, to nie wychodź na szlak. Przeczekaj silne podmuchy wiatru w schronisku.

1. Posłuchaj opowiadania „Czy to niedźwiedź?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronach 83–84. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Jakie niebezpieczeństwa mogą wystąpić w górach?
3. Jak może się zmieniać pogoda w górach? Co wtedy trzeba zrobić?
4. Co zrobisz, gdy ciebie lub kogoś spotkanego na szlaku ukąsi żmija? A co – jeśli ktoś z wędrujących dozna kontuzji?

Ratownik GOPR pracuje w górach. Dyżury pełni w stacjach GOPR i schroniskach górskich. Patroluje szlaki i bierze udział w akcjach ratunkowych.

Wyposażenie goprowca to apteczka ze środkami pierwszej pomocy, latarka, radiotelefon, lornetka, mapa terenu.

Coś ciekawego

Tobogany to specjalne sanie w kształcie łódki, które służą do zwożenia zimą ze stoków osób poszkodowanych w wypadkach górskich, na przykład ze złamaniami.

Numer alarmowy
985
w górach *

5. Czym zajmuje się ratownik GOPR? Z jakich pojazdów korzysta i dlaczego? Jakie jest wyposażenie goprowca?
6. Jaki jest numer telefonu do Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego?
7. Zastanówcie się w grupach, do czego mogłoby doprowadzić zostawianie śmieci w górach (resztek kanapek, owoców, papieru, butelek). Jak myślicie, co to jest zrównoważona turystyka?

4. Jakie inne przygody przeżył Czarny Nosek?

1. Wysłuchaj rozdziału „Kim jesteś?” z książki Janiny Porazińskiej „Pamiętnik Czarnego Noska” i odpowiedz na pytania:
 - a. W jaki sposób Czarny Nosek znalazł się w lesie?
 - b. Dlaczego wszystko go tam dziwiło?
 - c. Jakiego zwierzę spotkał Czarny Nosek?
 - d. Z kim walczył jeż i dlaczego?
 - e. Czego dowiedział się Czarny Nosek od jeża?
2. Jak zakończyła się dla Czarnego Noska wycieczka do lasu? Jakich jeszcze innych miejsc odwiedził miś i co go tam spotkało?
3. Na podstawie historyjki obrazkowej opowiedz przygodę Czarnego Noska w lesie.

Jak zrobić misia z harmonijki?

Materiały:

Wykonanie:

1.

Z brązowego papieru zrób trzy identyczne harmonijki i sklej je ze sobą tak, żeby utworzyły koło.

2.

Z brązowego i białego papieru wytnij uszy oraz białą mordkę misia.

3.

Naklej uszy, mordkę, oczy, nos i kokardę na koło utworzone z harmonijek.

4.

Zawieś misia w dowolny sposób. Gotowe!

Sport i zabawy na powietrzu

1.

Co to znaczy
fair play*?

2.

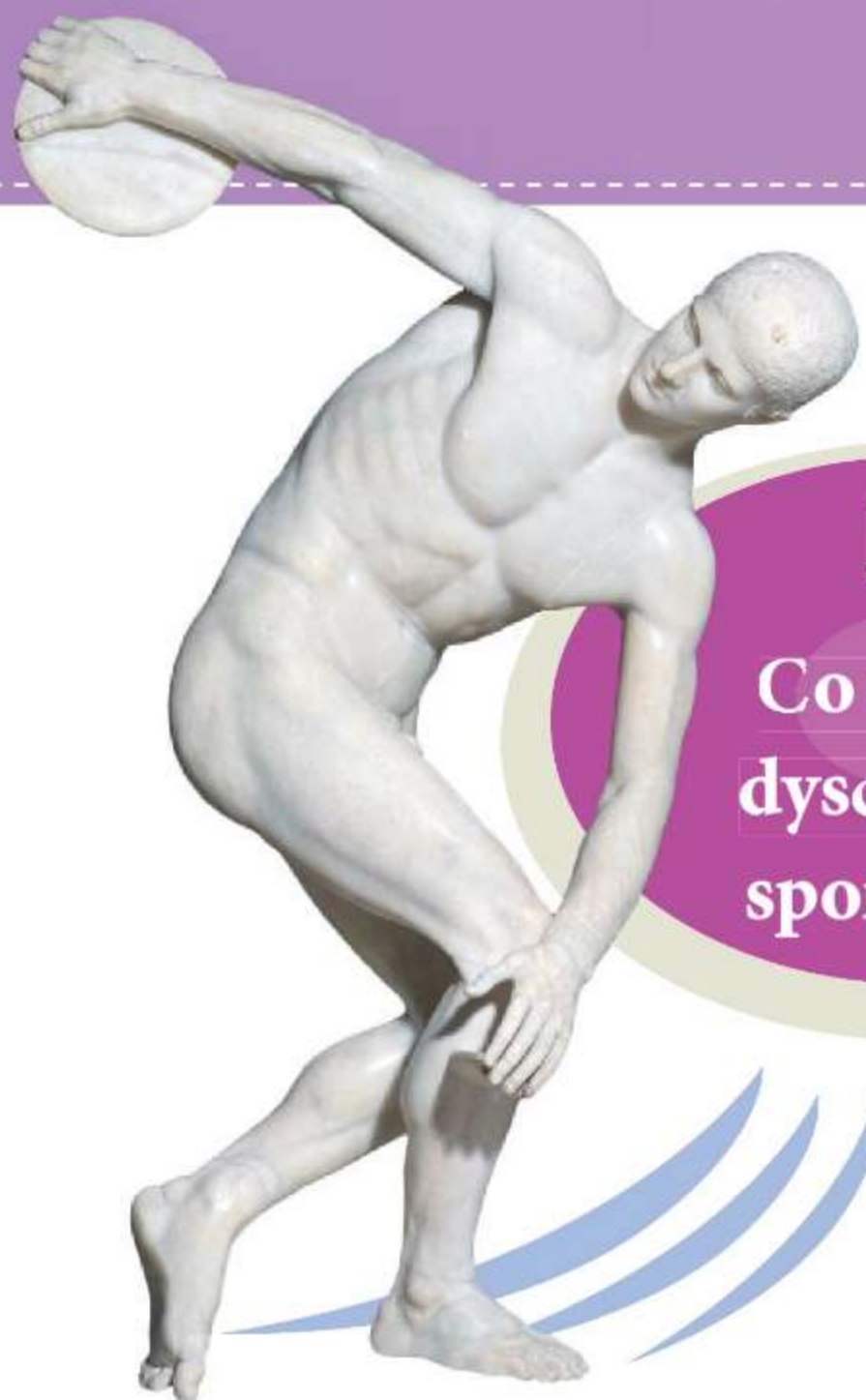
W co się
bawić?

Oglądałeś
wczoraj
mecz?

Tak, razem z tatą.
Wygrała nasza
ulubiona drużyna!

* fair play – czytaj: fer plej

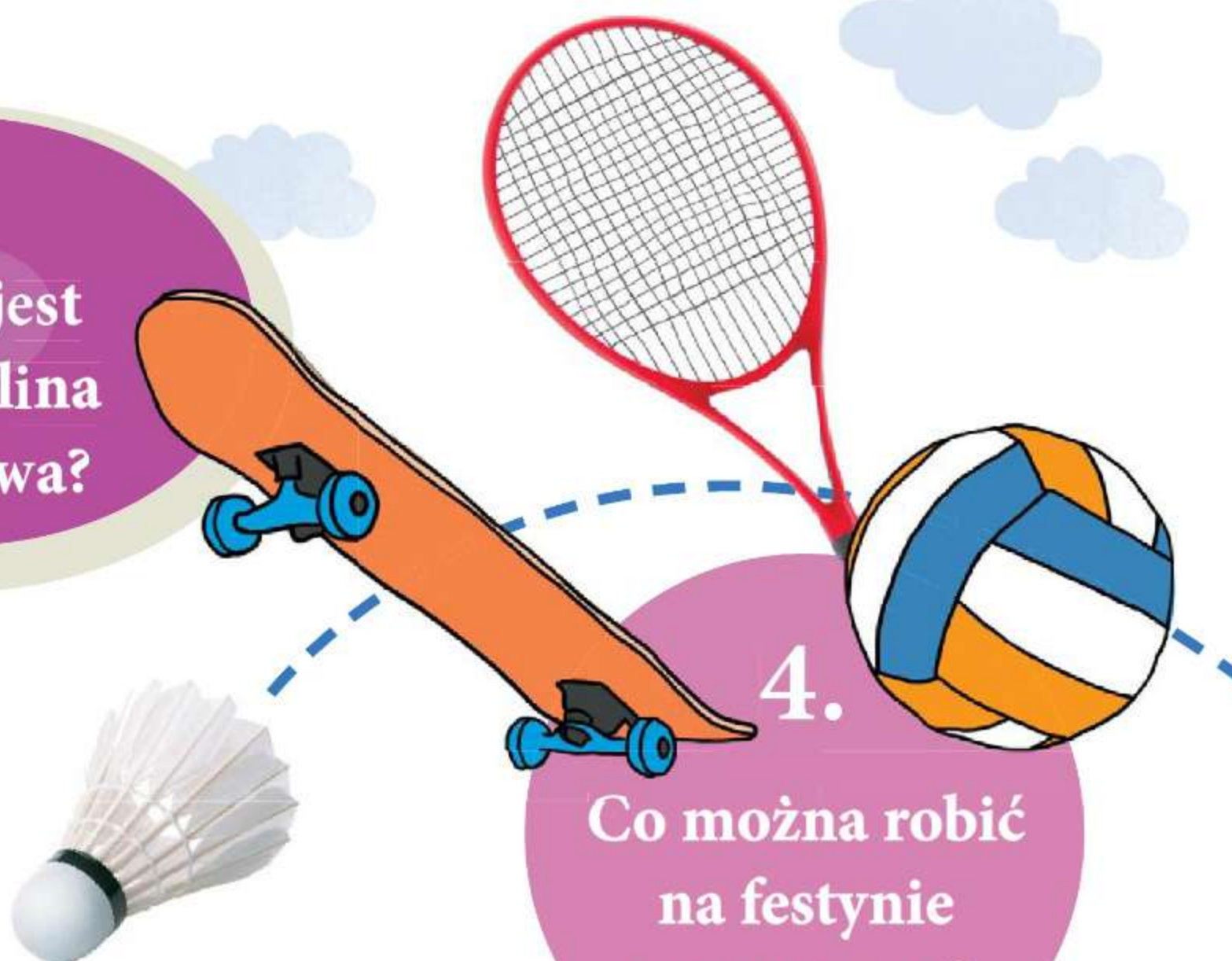
1. Wyjaśnij, co to znaczy **być dobrym kibicem**.
2. Czy byłeś / byłaś kiedyś na meczu lub na zawodach sportowych? Opowiedz o tym.
3. Jaka dyscyplina sportu najbardziej cię interesuje? Dlaczego?
4. W jakich zajęciach sportowych bierzesz udział? Jak one wyglądają?

Myron „Dyskobol”

3.

Co to jest
dyscyplina
sportowa?

4.

Co można robić
na festynie
sportowym?

 5. Obejrzyj starożytną rzeźbę. Jak ci się ona podoba? Opowiedz, co przedstawia.

 6. Usiądź lub połóż się wygodnie i wykonaj ćwiczenia oddechowe. Trzymaj jedną rękę na brzuchu na wysokości pępka. Skup teraz uwagę tylko na swoim oddechu, poczuć, jak porusza on brzuchem. Wdech wypełnia cię powietrzem, a podczas wydechu wypychasz powietrze na zewnątrz.

1. Co to znaczy fair play?

Czas na poradę!

Pamiętaj o tych zasadach, żeby zabawa była przyjemna dla wszystkich.

1. Wspólnie decydujcie, w co będziecie się bawić.
2. Niech w zabawie uczestniczą wszystkie dzieci.
3. Przestrzegajcie zasad obowiązujących w grze.
4. Bądźcie wobec siebie życzliwi, nie kłóćcie się, nie obrażajcie, rozwiązujcie konflikty.

1. Jaka zabawa została przedstawiona na ilustracji? Jeśli ją znasz, to wyjaśnij krótko, na czym ona polega.

2. Jak myślisz, czy wszystkie dzieci pokazane na rysunku dobrze się bawią? Dlaczego?
3. Powiedz, o czym należy pamiętać, żeby zabawa z innymi była udana.

W grze w zbijaka dwie osoby stają naprzeciw siebie w pewnej odległości. Rzucają do siebie piłkę tak, żeby „zbić” graczy między sobą. Zawodnik trafiony piłką odpada z gry. Przed „z biciem” chroni złapanie piłki. Wygrywa ostatni gracz na boisku.

Dzisiaj w szkole graliśmy w zbijaka. Musieliśmy biegać i skakać tak, żeby piłka nas nie dotknęła. Nagle poczułem, jak piłka mnie musnęła. Nikt tego nie zauważył, ale ja wiedziałem, że zostałem „zbity”. Sam honorowo zszedłem z boiska.

Coś ciekawego

Fair play (czytaj: fer plej) to inaczej sprawiedliwa, szlachetna gra. Jest to postawa prezentowana przez sportowców, która polega na uczciwym przestrzeganiu ustalonych reguł gry i nieoszukiwaniu w trakcie rywalizacji. Zwycięstwo nie jest celem, który należy osiągnąć za wszelką cenę. Współcześnie zasada **fair play** odnosi się również do sytuacji z codziennego życia.

4. Przeczytaj tekst i podaj zasady gry w zbijaka. Jakie znasz inne wersje tej gry?
5. Jak oceniasz zachowanie chłopca podczas gry?
6. Co oznacza zasada **fair play**? Dlaczego jest taka ważna nie tylko w sporcie?
7. Podaj kilka przykładów zachowania **fair play** z codziennego życia.

Urszula Kamińska

Wesołe zabawy

Stoi zwrócona twarzą do ściany
i nas nie widzi, kiedy biegamy.
Gdy się odwróci i spojrzy na nas,
każdy w bezruchu zastyga zaraz!

Naprzeciw siebie stańmy w parze
i rób dokładnie, co ci pokażę.
Bądź mym odbiciem, gdy się bawimy.
Powtarzaj moje ruchy i miny!

Dwie drużyny tak zawzięcie
ciągną ją z dwóch stron z przejęciem.
Przeciwników przeciągają.
Gdy się uda, to wygrają!

1. Przeczytaj rymowanki. Powiedz, jakie zabawy zostały w nich opisane.
2. Naucz się wybranej rymowanki na pamięć.
3. W co najbardziej lubisz się bawić z koleżankami i kolegami z klasy? Wykonaj ilustrację tej zabawy na kartce z bloku.

Gra muzyka!

sł. i muz. Malina Sarnowska

Piłka! Piłka!

1. Grajmy razem w podbijankę,
nim zawołam: „Cel na bramkę!”.
Wtedy przejmij piłkę, no i strzel!
Najpierw trzeba mieć ją w górze
i podbijać jak najdłużej,
potem wbić do bramki na mój znak!

Ref.: Piłka! Piłka!

Zawsze przyda się w zabawie,
na boisku czy na trawie
to najlepsza rzecz!
Podaj dalej!
Rzuć daleko, kopnij w prawo!
Niech szybuje nad murawą.
Będzie dobry mecz!

2. Muszę przyznać z dumną miną,
że jesteśmy zuch-drużyną.
Każdy z nas się stara jak za dwóch!
Kocha piłkę, a do tego
z koleżanką lub kolegą
dba o zespół i sportowy klub.

Ref.: Piłka! Piłka!...

1. Posłuchaj piosenki odtwarzanej przez nauczyciela. Powiedz, o czym ona jest.
2. Stańcie w kręgu i podczas śpiewania piosenki podawajcie sobie z rąk do rąk piłkę. Podczas słów: **rzuć daleko** osoba, która trzyma piłkę, rzuca ją do dowolnej osoby w kręgu. Ta po złapaniu piłki kontynuuje jej podawanie.
3. Posłuchaj raz jeszcze piosenki. Zauważ, że gdy słysząc słowa: **jak, znak, zuch i dwóch**, dźwięki melodii są wysokie, tak jakby ilustrowały podbicie piłki. Zaznacz to szybkim ruchem otwartej dłoni w górę.
4. Podzielcie się na dwie grupy. Kiedy pierwsza grupa będzie śpiewać pierwszą zwrotkę, druga skacze obunóż do jej rytmu. W drugiej zwrotce zamieńcie się zadaniem. Refren śpiewają wszyscy, uderzając dłońmi o boki w rytmie słów.

3. Co to jest dyscyplina sportowa?

piłkarz
(co robi?)

kopie

strzela

biega

lekkoatletka
(co robi?)

skacze

rzuca

miota

Czasowniki to nazwy czynności.

pływa

jedzie

Czasowniki odpowiadają na pytanie: **co robi?**

Coś ciekawego

Wyścigi na strusiach to dyscyplina sportowa przypominająca trochę wyścigi konne. Zawodnicy muszą pokonać na grzbietach strusiów jak najdłuższy odcinek trasy. Niestety zwykle spadają z ptaków po przebiegnięciu przez nie kilkunastu metrów.

1. Powiedz, co to są **czasowniki**. Podaj kilka czasowników.
2. Przepisz do zeszytu czasowniki oznaczające czynności wykonywane przez piłkarza i lekkoatletkę.

Dyscypliny sportowe

Dyscyplina sportowa to rodzaj uprawianego sportu, który ma określone zasady. Może być zespołowa (na przykład piłka nożna) i indywidualna (na przykład zapasy). Zawody mogą odbywać się latem (na przykład siatkówka plażowa), zimą (na przykład hokej) albo cały rok (na przykład tenis). Polacy odnoszą sukcesy w wielu dyscyplinach sportowych.

Sporty zespołowe:

siatkówka

piłka ręczna

Sporty indywidualne:

skoki narciarskie

Adam Małysz i Kamil Stoch

tenis

Iga Świątek

rzut młotem

Anita Włodarczyk

1. Jakie znasz dyscypliny sportu, które mogą być uprawiane tylko latem albo tylko zimą, a które – cały rok? Dlaczego tak jest?
2. Podaj kilka nazw drużynowych i indywidualnych dyscyplin sportowych.
3. W jakich dyscyplinach sportu Polacy odnoszą sukcesy?
4. Zastanówcie się w grupach, jakie mogą być pozytywne, a jakie – negatywne skutki uprawiania sportu. Jakie konsekwencje przeważają? Zaprezentujcie swoje opinie. Jak sprawdzić, które opinie są zgodne z prawdą, a które – nie?

Natalia Usenko

Sportowcy

To było słoneczne popołudnie. Antek i dziadek szli ścieżką obok szkoły, Zośka skakała na jednej nodze.

– Co za dzień... – mruknął dziadek, ocierając pot z czoła. – Babcia wysłała mnie do apteki, potem musiałem sąsiadowi naprawić spłuczkę i jeszcze pies mi but schował. No, olimpiada, mówię wam!

– Olimpiadę to my dziś mieliśmy – stwierdził Antek. – To znaczy festyn sportowy, ale i tak było niezłe.

– Serio? – zdumiał się dziadek. – Jakie były dyscypliny?

– Różne. Najpierw takie łatwe, dla dzieci: skakanie na skakance i hula-hoop, kto dłużej będzie kręcił...

– Dla dzieci?! – oburzyła się Zośka. – Spróbowałbyś kręcić przez tyle czasu, toby ci brzuch zdrętwiał! Wiesz, jakie to trudne? Antek wywrócił oczami.

– Zofia tak mówi, bo zajęła drugie miejsce.

– Srebrny medal, a nie drugie miejsce! W domu sprawdzimy, czy umiesz lepiej.

– Brawo, Zosiu! – ucieszył się dziadek. – A co jeszcze robiliście?

– Był skok w dal i bieg na 40 metrów, i slalom piłkarski. I trzeba było prowadzić piłkę kijem hokejowym przez trasę ze słupków – opowiedział Antek.

– A jeszcze był wyścig przez tunel z materiału – dodała Zośka. – A my miałyśmy pompony z błyszczących nitek i nimi machałyśmy, żeby dopingować zawodników! I rozdawałyśmy

1. Posłuchaj opowiadania i odpowiedz na pytania:

- O czym dzieci opowiadały dziadkowi?
- Jakie dyscypliny były na szkolnym festynie sportowym?
- Jak zachował się w trakcie biegu Kamil? Czy była to postawa sportowca zgodna z **fair play**? Jak się skończyła ta sytuacja?

2. W jakiej konkurencji najlepszy okazał się Antek? Co zdobył? Dlaczego chciał podzielić się nagrodą z Mikołajem? Jak oceniasz zachowanie Antka?

im picie. A jak chłopcy biegli na 40 metrów, to Kamil specjalnie popchnął Jaśka i Jasiek upadł, a Kamil przybiegł pierwszy.

– I wygrał? – oburzył się dziadek.

– Coś ty! – prychnął Antek. – Nasz pan od WF-u powiedział Kamilowi, że jak nie wie, co to jest fair play, to nie może być sportowcem.

– Słusznie! – przytaknął dziadek. – A co z Jaśkiem?

– Miał rozbite kolano, ale nie chciał przerwać wyścigu. Wstał i dobiegł do końca. Dostał takie oklaski, że ho, ho!

– Twardy gość! – stwierdził dziadek z uznaniem i nagle zamarł. – Młody, co ty masz w plecaku? Jakies złote ucho ci sterczy!

Antek zaczerwienił się jak burak.

– A, to? To jest... puchar.

– Złoty? Pierwsze miejsce?!

– No, tak... – powiedział Antek, trochę speszony. – Ale niosę go dla Mikołaja. Bo on biega najszybciej w szkole i miał reprezentować naszą klasę, a trzy dni temu spadł ze schodów i złamał nogę. I nie wystartował. Zamiast niego pobiegłem ja i wygrałem, ale on biega dużo szybciej ode mnie, więc dam mu puchar i niech na razie postoi u niego. Będzie nasz wspólny. Dobry pomysł?

Dziadek i Zośka patrzyli na niego bez słowa.

– A niech mnie! – powiedział dziadek. – Jak dla mnie, to wygrałeś tę olimpiadę. Jesteś prawdziwym sportowcem!

Zosia złapała brata za szyję i cmoknęła w policzek. Antek podskoczył jak oparzony i uciekł. Siostra popędziła za nim.

– Masz ci los, znów olimpiada... – westchnął dziadek i pobiegł za nimi.

3. Opowiedz w domu fragment opowiadania, który najbardziej cię zainteresował.
4. Czy w waszej szkole są organizowane olimpiady sportowe lub Dzień Sportu? Jeśli tak, to jak one wyglądają?
5. W jakiej konkurencji sportowej chciałabyś / chciałbyś wystartować podczas festynu sportowego?
6. Co czujesz, kiedy przegrywasz? Jak można sobie poradzić z trudnymi uczuciami?

1.

Co to jest
ekologia?

Wyobraź sobie,
że znalazłem dziś
w lesie szklaną
butelkę!

2.

Po co dbać
o środowisko?

1. Co przychodzi ci na myśl, gdy słyszysz, że coś jest **ekologiczne**?
2. Podaj kilka propozycji, jak można dbać o środowisko wokół nas.
3. Obejrzyj pracę artysty znanego jako Banksy. Jego murale pojawiają się na ulicach różnych miast na świecie. Jak ci się podoba taka sztuka? Jak rozumiesz pokazane przesłanie?

3.

Co to znaczy
być eko?

PARKING

Coś takiego!
Mogło dojść
do pożaru!

Banksy (czytaj: banks-i),
mural „Parking”

4.

Jak żyć
ekologicznie?

4. Wybierz jakiś przedmiot i dokładnie mu się przyglądaj przez dłuższą chwilę. Zwróć uwagę na wszystkie jego cechy, jak na przykład wielkość, kształt, kolor, materiał, z którego jest on wykonany. Co należałoby w nim zmienić, żeby był bardziej ekologiczny?

5. Co robicie razem w szkole dla przyrody, ochrony środowiska, ekologii?

1. Co to jest ekologia?

Cześć! W tym tygodniu mam dla was ciekawy temat!

Opowiem wam, co to jest **ekologia** i czy warto być **eko**. Poznacie różne sposoby ochrony środowiska i dbania o przyrodę.

Będziecie pracować samodzielnie oraz w grupach. Zdobyta wiedza przyda wam się na co dzień!

Ekologia to nauka zajmująca się badaniem otaczającego nas środowiska naturalnego, zależnościami między światem roślin, zwierząt i ludzi oraz ochroną przyrody.

1. Przeczytaj, co to jest **ekologia**. Wyjaśnij ten termin własnymi słowami.
2. Opowiedz, patrząc na podpisy i rysunki, co składa się na ekologię.
3. Dlaczego każdy z nas powinien dbać o przyrodę?
4. Czym zajmują się organizacje ekologiczne? Wymień kilka nazw takich organizacji.

EKOLOGIA

edukacja dotycząca
zagrożeń środowiska

rozpowszechnianie
wiedzy o przyrodzie

ochrona życia roślin
i zwierząt

działania na rzecz
ochrony przyrody

GREENPEACE

Ludzie, dla których dobro Ziemi jest szczególnie ważne, tworzą organizacje, żeby wspólnie z innymi chronić naszą planetę.

5. Podzielcie się na grupy. Napiszcie lub narysujcie na kartce to, co waszym zdaniem zalicza się do przyrody. Efekty swojej pracy umieśćcie w widocznym miejscu i zaprezentujcie w klasie. Porównajcie wyniki prac wszystkich grup.
6. Przez kolejne dni przynoście do klasy papierowe kubki, kartonowe pudełka, rolki po papierze toaletowym i ręcznikach papierowych oraz inne materiały, które są zbędne w domu. Wykorzystacie je później do wykonania prac technicznych.

Stanisław Karaszewski

Apel do ludzi

Gdy się do życia
wiosną świat budzi,
przyroda pisze
apel do ludzi:

– To my, rośliny!
– To my, zwierzęta!
O naszym zdrowiu
nikt nie pamięta?

Trujące ścieki,
trujące dymy,
bez tlenu rzeki...
...My się dusimy!

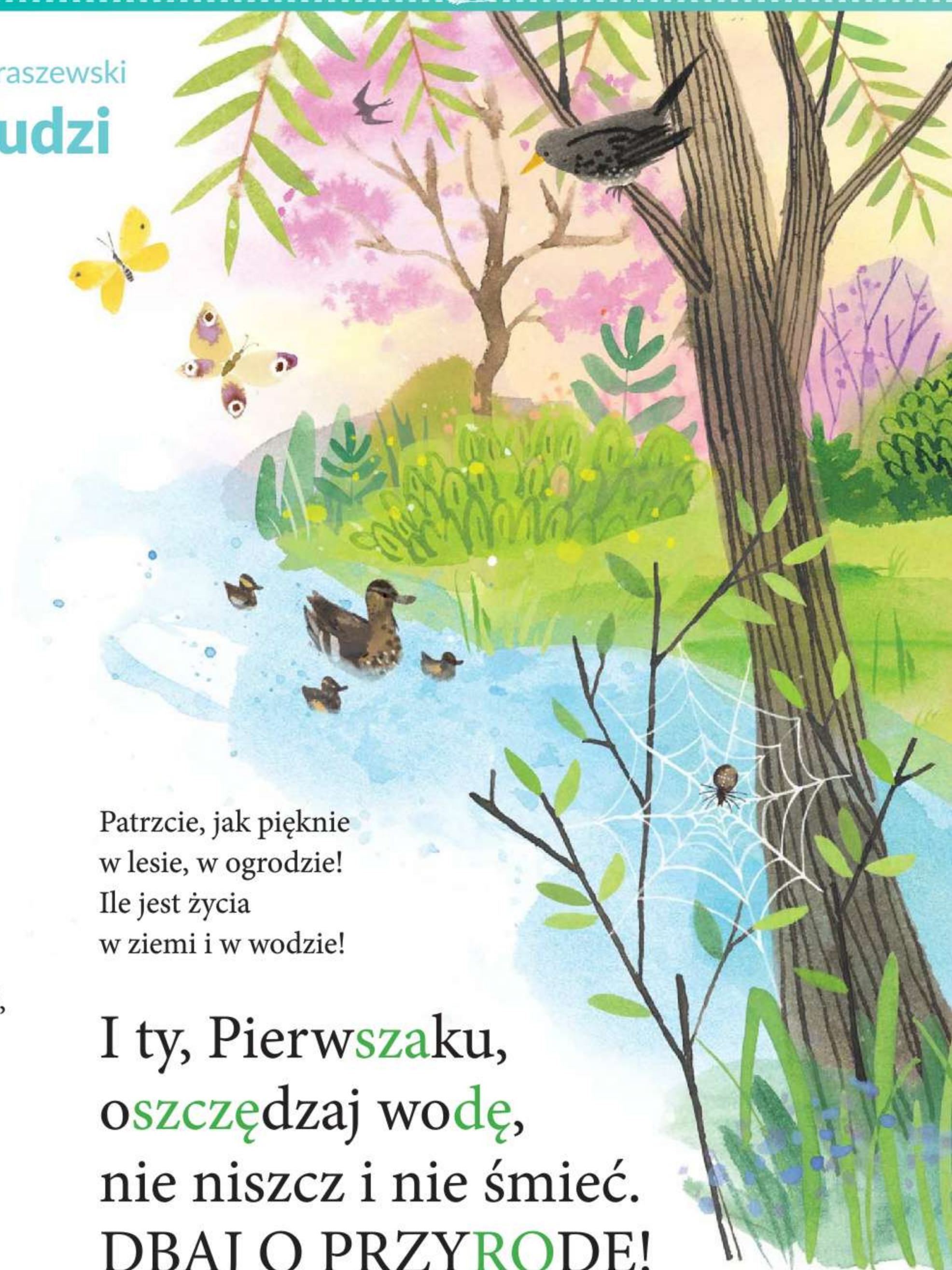
A gdy umrzemy
w trującym brudzie,
na martwej Ziemi
zginą też ludzie!

Chcemy żyć z wami
w zgodzie, przyjaźni,
niech nie zabraknie
wam wyobraźni!

Tęczowy motyl
nad łąką lata,
pająk misternie
sieć swą uplata.

Patrzcie, jak pięknie
w lesie, w ogrodzie!
Ile jest życia
w ziemi i w wodzie!

I ty, Pierwszaku,
oszczędzaj wodę,
nie niszcz i nie śmieć.
DBAJ O PRZYRODĘ!

1. Posłuchaj wiersza. Powiedz, o czym jest w nim mowa. Czym jest według ciebie **apel**?
2. Odczytaj ostatnią zwrotkę wiersza. O co proszą rośliny i zwierzęta?
3. Jak wyglądałaby ilustracja do wiersza, gdyby pokazano na niej świat, w którym ludzie nie dbają o przyrodę?

coś ciekawego

Czy wiesz, że...

W ciągu **7 tygodni** człowiek wyrzuca tyle śmieci, ile sam waży.

5 plastikowych butelek można przetworzyć na kurtkę narciarską.

Czas rozkładania się plastikowej butelki to **500 lat**.

Ciekący kran może spowodować, że w ciągu doby wycieknie aż **36 litrów wody**.

Żeby wyprodukować tonę papieru, należy ściąć **18 wielkich drzew**.

4. Które opisane ciekawostki najbardziej cię zaskoczyły?

 5. Pobaw się w ekologa wynalazcę. Wymyśl i narysuj jakiś przedmiot lub urządzenie, które pomogą chronić naszą planetę. Nazwij swój wynalazek. Opowiedz o nim koleżankom i kolegom.

Zachowania ekologiczne

Każdy z nas może coś zrobić dla ochrony środowiska!
Jeśli zadziałamy razem, to będziemy się cieszyć
czystą i piękną przyrodą!

Sadź drzewa!

Zbieraj deszczówkę
do podlewania roślin.

Nie śmieć i segreguj odpady!

1. Posłuchaj opowiadania „Co my możemy zrobić?” z cyklu „Lena i Tymek poznają świat”, które znajduje się na stronach 84–85. Odpowiedz na zawarte w nim pytania.
2. Na podstawie tekstów i ilustracji powiedz, w jaki sposób możemy chronić środowisko. Jakie działania zależą od dorosłych, a jakie – od dzieci?
3. Sprawdź, czy w twoim domu wszyscy zachowują się ekologicznie. Co możesz zrobić, żeby tak było? Swoimi spostrzeżeniami podziel się w klasie.
4. Na czym polega praca ekologa? W jaki sposób wpływa na czystość środowiska?

Dbaj o czyste powietrze!
Przemieszczaj się rowerem lub pieszo tam, gdzie jest to możliwe!

Oszczędzaj prąd i wodę!

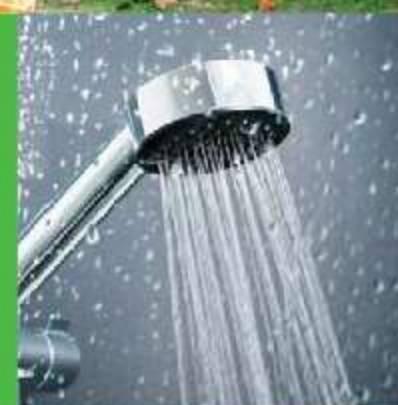
Włączaj tylko pełne pralkę i zmywarke.

Wyłączaj z gniazdek nieużywany sprzęt i gaś światło, gdy wychodzisz z pomieszczenia.

Zakręcaj kran w czasie mycia zębów.

Bierz szybki prysznic zamiast kąpeli w wannie.

Unikaj torebek jednorazowych! Nie kupuj wody w plastikowych butelkach! Korzystaj z bidonu.

Ekolog pracuje w terenie lub w laboratorium. Prowadzi badania stanu środowiska, podejmuje działania na rzecz ochrony przyrody, uczy, jak w zrównoważony sposób dbać o nasze otoczenie. W swojej pracy posługuje się lupą, lornetką, miarką.

5. Zadbajcie o kwiaty w sali. Przesadźcie je, dosypcie świeżej ziemi, spryskajcie je wodą, wytrzyjcie liście. Powkładajcie do ziemi pokrojone skórki od banana, dzięki temu rośliny będą lepiej rosły i wypięknieją.
6. Zakopcie w szkolnym ogródku kilka przedmiotów naturalnych i sztucznych. Mogą to być obierki z ziemniaków, jabłko, wata, plastikowa butelka, papierowy kubek. Odkopcie te przedmioty po kilku miesiącach i sprawdźcie, które z nich się rozłożyły, a które nie są zniszczone. Wyciągnijcie wnioski.

Każdy z nas może być eko!

Kupuj w sklepie tylko to, czego naprawdę potrzebujesz.

Nie marnuj jedzenia.

Nie wyrzucaj ubrań i zabawek, które nie są zniszczone.

Mogą się one komuś przydać.

Oszczędnie używaj materiałów do prac plastycznych.

Wykorzystuj produkty z recyklingu.

ś ciekawego

Filozofia **zero waste** (czytaj: ziro łejst) to takie działania i styl życia, dzięki którym nie wytwarza się odpadów. W polskim tłumaczeniu określenie to oznacza **zero odpadów**.

1. Przeczytaj tekst. Co ty możesz zrobić dla ochrony środowiska?
2. Czym charakteryzuje się filozofia **zero waste**? Dlaczego jest ona ważna dla ekologicznego stylu życia?
3. Porozmawiajcie w klasie o tym, co to znaczy **być eko**. Niech każdy z was dokończy zdanie: **Jestem eko, bo...**

Segregowanie śmieci to nic trudnego, a bardzo pomaga w ochronie środowiska. Dzięki temu niektóre odpady będą mogły być przetworzone. Takie powtórne wykorzystanie odpadów do wytworzenia nowych produktów nazywamy **recyklingiem**.

- butelki
- słoiki
- szklane opakowania

- plastik
- folia
- puszki
- styropian
- kartony po sokach i mleku

- suchy i czysty papier
- kartonowe opakowania
- pudełka
- tektura

- warzywa
- owoce
- inne rośliny
- skorupki jajek

- odpady, których nie da się segregować
- odpady zwierzęce
- tłuste opakowania
- zniszczone ubrania i buty

! Elektrośmieci i odpady niebezpieczne dla środowiska, na przykład puszki po farbie i zużyte baterie, odnosimy do specjalnie wyznaczonych punktów.

Teraz przed tobą wyzwanie godne ekologa. Przez najbliższy tydzień właściwie segreguj śmieci. Jeżeli już je segregujesz, to upewnij się, czy robisz to dobrze.

4. Czy w twoim domu segreguje się odpady? W jaki sposób?
5. Wyjaśnij, jak należy segregować śmieci. Dlaczego segregowanie śmieci jest ważne dla naszej planety?
6. Powiedz, co to jest **recykling**.

Jak zrobić tor przeszkód z elementów z recyklingu?

Materiały:

przedmioty
z recyklingu

duży karton
i pudełko

klej
i pinezki

nożyczki

papier
kolorowy

flamastry

Wykonanie:

1.

Usuń denka w papierowych kubeczkach. Niektóre rolki przetnij wzdłuż na pół.

2.

Ozdób kubeczki, rolki, pudełko i inne elementy toru przeszkód.

3.

Na dużym kartonie ułóż i przyklej tor własnego pomysłu. Ustaw karton pionowo i oprzyj o ścianę. Na dole podstaw pudełko.

4.

Sprawdź, czy twój tor działa. Wrzucaj od góry kulki z plasteliny i obserwuj, czy wpadają do pudełka.

4. Jak żyć ekologicznie?

Dzisiaj kończymy pracę z projektem. Mam nadzieję, że każde z was stanie się od teraz **małym ekologiem**.

ekologiczne uprawy

korzystanie z transportu publicznego

samochody elektryczne

energia z wiatraków

panele fotowoltaiczne

oczyszczalnie ścieków

1. Obejrzyj zdjęcia, przeczytaj podpisy i powiedz, w jaki jeszcze sposób ludzie chronią przyrodę.
2. Podzielcie się na trzy grupy. Każda grupa otrzyma karton z napisem: **woda**, **powietrze** lub **ziemia**. Zadaniem grupy będzie przygotowanie mapy myśli – narysowanie lub napisanie, w jaki sposób człowiek może dbać o wodę, powietrze i ziemię. Po wykonaniu pracy wymieńcie się dwa razy kartonami tak, żeby każda grupa mogła uzupełnić wszystkie mapy myśli. Wspólnie omówcie efekty waszej pracy.
3. Zorganizujcie wystawę prac plastycznych i technicznych wykonanych w tym tygodniu. Zaprezentujcie ją rodzicom lub koleżankom i kolegom z innej klasy.

Wakacyjne plany

1.

Jak jest na koloniach?

2.

Gdzie jechać na wakacje?

3.

Kiedy zaczyna się lato?

Mama kupiła mi dziś nową walizkę...

Super! Zaraz wyjedziemy na wakacje!

1. Wybierz kolor, który kojarzy ci się z latem – będzie on twoim kolorem dnia. Przez cały dzień zwracaj uwagę na obiekty właśnie w tym kolorze, staraj się im uważnie przyglądać.
2. Wymień nazwy wakacyjnych miesięcy.
3. Porozmawiajcie w parach o tym, po co wyjeżdżamy na wakacje.

Georges Seurat (czytaj: żorż syra) „Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte” (czytaj: grand żat)

4.

Co nas czeka
w wakacje?

4. Jak należy się zachowywać, żeby wakacje były nie tylko wesołe, lecz także bezpieczne?

5. Obejrzyj obraz. Co o nim myślisz? Jak zostało na tym obrazie pokazane lato? Jakich kolorów użył malarz? Czy współcześnie tak samo spędza się czas nad wodą?

6. Opowiedz, jak można w ciekawy sposób spędzić wakacyjny czas.

Melania Kapelusz

Piórko mocy

Helenka oglądała świadectwo, które przed chwilą wręczyła jej pani. Czuła się bardzo dumna. Właśnie została uczennicą drugiej klasy. To nie było co. A do tego za kilka dni wyjeżdżała na kolonie. Zupełnie sama, bez mamy i bez taty. Starsza koleżanka Helenki, Monika, jechała już po raz drugi, ale miała być w innej grupie.

Na koloniach Helenka od razu zaprzyjaźniła się z Dianą, z którą była w jednym pokoju. Helenka była wysoka i chuda, a Diana – mała i piegowata. Dziewczynki zabawnie wyglądały razem, ale zupełnie im to nie przeszkadzało. Pierwszego dnia w drodze do stołówki Helenka z Dianą minęły dwóch starszych chłopców.

– Jarek, patrz – odezwał się jeden z nich. – Kogo my tu mamy?
– Długą i krótką – zaśmiał się Jarek. – Dzieciaki pierwszaki.
– Sami jesteście dziećmiakami – wypaliła Diana. – I się nie znacie, bo my jesteśmy już w drugiej klasie.

Helenka nie odezwała się ani słowem. Spojrzała z podziwem na Dianę.

Po obiedzie dziewczynki poznały wszystkie dzieci ze swojej grupy. Reszta dnia upłynęła im bardzo wesoło. Podczas zabawy w chowanego Helenka tak dobrze ukryła się w krzakach bzu, że wygrała.

Wieczorem, gdy dzieci leżały już w łóżkach, Helenka zatęskniła za mamą. Marzyła, aby mama przyszła i ją pocałowała. Tylko na chwilę, na kilka minut. Choć Helenka mocno zaciskała powieki, z oczu popłynęły jej łzy. Płakała cichutko i nikt o tym nie wiedział. Nikt z wyjątkiem pluszowego królika, któremu zmoczyła uszy. Przytuliła go mocno i zasnęła.

Następnego dnia wszystkie grupy pojechały na wycieczkę do parku linowego.

– I co, podobają ci się kolonie? – spytała Helenkę Monika.
– Są fajne.

1. Posłuchaj tekstu i odpowiedz na pytania: Kto jest bohaterką opowiadania? Jakie plany miała dziewczynka na wakacje? Z kim się zaprzyjaźniła na wyjeździe?
2. Jaki problem miała dziewczynka na koloniach? Co dostała od Moniki? Dlaczego?
3. Zastanów się, czy byłeś / byłaś kiedyś w podobnej sytuacji. Czy tęskniłeś / tęskniłaś za rodzicami? Kiedy to było? Co ci wtedy pomogło?

- Ale pewnie tęsknisz za rodzicami?
 - Nieee. – Helenka nie chciała się przyznać.
 - Akurat! Już to widzę. Nawet ja tęskniłam, jak byłam pierwszy raz.
 - Naprawdę? Bo... Bo... Bo... Ja chyba chcę... Ale nie powiesz nikomu?
 - Nikomu. Słowo!
 - Ja chyba chcę wrócić do domu.
 - Rok temu też chciałam wracać – pocieszała Helenkę Monika. – Ale dostałam od opiekunki piórko mocy. I zostałam.
 - Piórko mocy? A co to takiego?
 - Takie coś, co pomaga mniej tęsknić.
 - Skąd mogę je wziąć?
- Monika sięgnęła do kieszeni i wyciągnęła niebieskie piórko z czarnymi kropkami.
- Trochę się zgmiotło, ale chyba działa. Ja już go nie potrzebuję. Mogę ci dać.
 - Ojej! – ucieszyła się Helenka. – Dziękuję.

4. Jak sądzisz, czy Helenka zdecydowała się pozostać na koloniach, czy wrócić do domu?
5. Postępuj dwiema możliwymi zakończeniami tej historii, które znajdują się na stronie 81. Co o nich myślisz? Czy któreś z nich było lepsze lub gorsze? Uzasadnij swoje zdanie.
6. Porozmawiajcie w klasie o tym, jakie macie pomysły na przezwyciężanie tęsknoty. Spiszcie swoje propozycje w miniporadniku „Jak radzić sobie z tęsknotą?”.

Ewa Stadtmüller

Wakacje

Na scenę wchodzi chłopiec w sportowym stroju z plecakiem, potem pojawiają się kolejne osoby, opowiadają o swoich planach i zajmują miejsca pod obrazkami przedstawiającymi: góry, boisko do gry w piłkę, obóz taneczny, morze, basen, zagraniczne kraje, jezioro.

Chłopiec I (z plecakiem)

Idzie lato, co wy na to?

Ja – z radości podskakuję!

Ćwiczę biegi, zbieram piegi,
zaraz plecak swój spakuję.

Wezmę turystyczne buty,
bo uwielbiam wędrowanie.

Pokazuje buty do chodzenia po górach.

Kuszą mnie wysokie szczyty
i biwaki na polanie.

Chłopiec II (z piłką)

Moja piłka jest szczęśliwa,
że wakacji przyszła pora.

Będzie skakać jak szalona
od poranka do wieczora.

Biega po scenie z piłką, podaje do Chłopca I.

Dziewczynka I (z wielką walizką)

Ale ciężka ta walizka!

Chłopiec II

Może pomóc?

Dziewczynka I

Daję radę!

W środku dziesięć mam sukienek.

Na taneczny obóz jadę.

Prezentuje różne sukienki.

Dziewczynka II

Ja do mojej walizeczki

kąpielowy kostium włożę,

bo wybieram się w tym roku

tam, gdzie szumi ciepłe morze.

*Rozkłada leżak, nakłada kapelusz
i okulary przeciwsłoneczne.*

1. Posłuchajcie tekstu inscenizacji, a jeśli potraficie, to przeczytajcie go z podziałem na role.
2. O czym jest inscenizacja? Jakie wakacyjne plany mają dzieci? Który z nich uważasz za najciekawszy?

Chłopiec III (*dmucha koło ratunkowe*)

Muszę się nauczyć pływać –
to największe me marzenie!
Choć nad morze nie pojadę,
to poćwiczę na basenie.

Chłopiec IV

Moja mama była dzisiaj
w kilku podróżniczych biurach.
Wyjmuje z plecaka plik folderów.
Nie wiem jeszcze, gdzie pojadę...
Świetnych ofert cała fura.
Wszyscy się zbiegają i oglądają.

Chłopiec V (*rozmarzonym głosem*)

Do Hiszpanii bym pojechał,
tam, gdzie rosną pomarańcze...

Dziewczynka I

Tam flamenco* wszyscy tańczą.
Chcesz, to z tobą to zatańczę!
*Wykonuje kilka charakterystycznych
ruchów, ale chłopak ucieka.*

Dziewczynka III

(*patrząc na kolejny folder*)
A mnie marzy się Australia.
Piękne plaże, morza błękit...

Dziewczynka IV

A jak rekin cię dopadnie?

Dziewczynka III

Rekin? Będzie jadł mi z ręki!
Wszyscy turlają się ze śmiechu.

Chłopiec VI

Ja za cel obieram Włochy.
Z babcią będzie tam ciekawie!
A dojadę w pół godzinki,
bo te Włochy są w Warszawie.
Wszyscy śmieją się jeszcze głośniej.

Dziewczynka V (*z żeglarskim workiem*)

Na mnie czeka nad jeziorem
łódka, kajak, rower wodny...
A pojadę tam pociągiem,
bo jest szybki i wygodny.
*Na scenie pojawia się chłopiec w czapce
konduktora, a dzieci ustawiają się „w pociąg”.
Mogą dołączyć „pasażerowie czekający
na peronie”, czyli dzieci za kulisami,
na przykład z wędką, deskorolką.*

Konduktor

Proszę wsiadać, drzwi zamykać.
Szybko, szybko, czas ucieka,
a tam słońce, a tam zieleń,
a tam tysiąc przygód czeka!

*Konduktor daje znak odjazdu (gwiżdże)
i pociąg w takt piosenki „Lato, lato, lato
czeka” tanecznym krokiem opuszcza scenę.*

* flamenco – czytaj: flamenko

3. Przygotujcie do inscenizacji odpowiednie rekwizyty i stroje. Nauczcie się tekstu na pamięć. Zaprezentujcie inscenizację na zakończenie roku szkolnego.

 4. Przedstaw na ilustracji swoje wakacyjne plany lub marzenia. Opowiedz, dokąd chciałabyś / chciałbyś się wybrać i dlaczego tam lub jaki plan zrealizować.

W czasie wakacji podróżujemy
w różny sposób. Możemy:
lecieć,

samolot

śmigłowiec

balon

płynąć,

statek

katamaran

żaglówka

jechać.

samochód

pociąg

autokar

1. Powiedz, czym możemy podróżować.
2. Jakie jeszcze inne pojazdy możesz wykorzystywać do przemieszczania się w trakcie wakacji?

Lena i Tymek już nie mogą doczekać się lata i wakacji. Będą mogli spędzić ze sobą więcej czasu. Planują wspólny wyjazd nad morze. Będą się bawić na plaży i skakać przez fale. Razem nigdy się nie nudzą.

Coś ciekawego

22 czerwca rozpoczyna się kalendarzowe lato. Pierwszy dzień lata to najdłuższy dzień w całym roku. Trwa prawie 17 godzin. Następująca po nim noc jest z kolei najkrótsza w roku.

1. Przeczytaj tekst. Dlaczego Lena i Tymek nie mogą się już doczekać wakacji? Co planują?
2. Powiedz, kiedy zaczyna się kalendarzowe lato. Wymień charakterystyczne cechy lata.
3. Przypomnij nazwy wszystkich pór roku.

Agnieszka Frączek

Latem...

Latem czasami biegam po tęczy
– a biegam wzrokiem, więc to nie męczy –
liczę kolory i myślę sobie,
że taką tęczę z bibuły zrobię.

Czasami latem ścigam się z bratem,
więc nosy mamy tak piegowate,
że z piegów można, jak z koralików,
złotych łańcuszków upleść bez liku.

Latem czasami, gdy słońce śpi,
rachuję gwiazdy: jedna, dwie, trzy...
A kiedy rankiem otwieram oko,
zgaduję: dokąd poszły? No dokąd?

Czasami latem rozmawiam z echem –
raz ja to echo zarażam śmiechem,
a innym razem po cichu słucham,
co też mi ono szepcze do ucha.

Latem czasami, najczęściej w burzę,
zerkam w kałuże – małe i duże –
główkując: skąd się bierze ta woda?
Podoba mi się taka pogoda!

Czasami latem...

Latem czasami...

Hej, lato, zostań tu dłużej z nami!

1. Posłuchaj wiersza. O czym on opowiada? W jaki nastrój cię wprowadził?
2. Co robi czasami latem osoba mówiąca w wierszu? Jak podobają ci się takie aktywności? Które z nich też masz ochotę wykonać latem?
3. Jak myślisz, jakie wyzwania i przygody czekają na ciebie w wakacje?
4. Postaraj się zapamiętać jak najwięcej swoich wakacyjnych przygód. Opowiesz o nich, kiedy spotkasz się z koleżankami i kolegami w klasie 2.

Bezpieczeństwo w trakcie wakacji

Wakacje to czas na wypoczynek, sport, podróżowanie, zwiedzanie, nawiązywanie nowych znajomości i dobrą zabawę! Żeby były udane, musimy pamiętać o bezpieczeństwie!

Czas na poradę!

Lena i Tymek przypominają:

1. Żeby uniknąć poparzenia słonecznego, smaruj się kremem z filtrem, a dla ochrony oczu noś okulary przeciwsłoneczne i czapkę z daszkiem.
2. Do wody wchodzić zawsze stopniowo i powoli, żeby uniknąć szoku termicznego.
3. Kąp się blisko brzegu i tylko w wyznaczonych miejscach. Nigdy nie skacz do wody! Od tego zależą twoje życie i zdrowie.
4. Żeby się nie zgubić i chronić przyrodę, w górach poruszaj się tylko po wyznaczonych szlakach.
5. Nie podchodź do dzikich zwierząt. Są one niebezpieczne i mogą roznosić choroby.
6. Owoce leśne zbieraj tylko z dorosłymi i myj przed zjedzeniem.
7. Dla swojego bezpieczeństwa nie rozmawiaj z nieznajomymi, gdy jesteś sama / sam.
8. Żeby nie poraził cię piorun, w czasie burzy odejdź od wody i drzew, ukucnij i obejmij rękami kolana.
9. W niebezpiecznych sytuacjach dzwoń pod numer alarmowy 112!

1. O jakich zasadach bezpieczeństwa trzeba pamiętać w czasie wakacji? Porozmawiajcie w parach, dlaczego należy się tak zachowywać.
2. Zastanówcie się wspólnie, co należy zrobić, gdy widać oznaki poprzedzające burzę: bardzo ciemne niebo, chmury zwisające nisko nad ziemią, zrywający się wiatr.
3. W czasie wakacji zrób z osobą dorosłą ogródek dla owadów. Taki ogródek może być na balkonie lub na działce. Zasadź majeranek, szalwię, melisę, miętę. Pamiętaj o poidle, które możesz zrobić z podstawki od doniczki. Wypełnij ją płaskimi kamieniami, gałązkami, mchem i ustaw tak, żeby owady miały łagodne zejście do poziomu wody.

Marcin Przewoźniak

Skarb z biblioteki

Odcinek 4. Gdzie były wszystkie skarby?

Olek i Ula nie mogli spać. A co, jeśli Karol już odkrył, gdzie jest skarb? W szkole nie mogli się skoncentrować na lekcjach, więc co chwila ktoś im zwracał uwagę.

Nareszcie ostatni dzwonek! Mama, Chaps i Caps czekali na dzieci przed szkołą. Do trzeciej pozostała godzina, poszli więc spacerem.

Gdy zegar na wieży wybił trzy razy, cień wskazówki zegara słonecznego wskazał miejsce na prawo od kościoła.

– Czyli na pewno stała tu Syrenka? – pytał Olek.

– Karol! – odpowiedział Chaps.

– Co takiego?! – krzyknęły zdziwione dzieci.

– Stoi tam i obserwuje nas przez lornetkę. – Wskazał detektyw.

Podejrzany typek zorientował się, że go zauważyli, i zniknął.

– Nie ma na co czekać, idziemy na deptak i sprawdzimy, co nam zdradzi ręka Syrenki – zaproponował Chaps, a Caps, jakby rozumiejąc, dokąd się wybierają, już ciągnął go na smyczy.

Figurę Syrenki otaczało pięć żab. Każda trzymała tabliczkę z rysunkiem. Ale panna wodna w koronie wskazywała tylko na jedną żabę, jakby przypadkowo.

– Co tam jest? – szepnęła Ula.

Detektyw Chaps oglądał tabliczkę przez lupę, a w tym czasie Caps podkrażał jakiemuś maluchowi frytki z torebki.

– Herb miasta i zegar – odparł Chaps. – Gdzieś już to widziałem.

– Wracamy do biblioteki – podpowiedziała mama. – Tam na ścianie są i zegar, i herb obok siebie. Wysoko, pod samym dachem! Tylko że zegar nie działa.

– Biegniemy! – krzyknął Olek, po czym złapał smycz Capsa i pobiegli przodem.

– Zegar i herb! – wołał Chaps do pani Wiki. – Którędy do zegara?

1. Przypomnij sobie, jak zakończył się odcinek 3. opowiadania „Cień doradzi, ręka zdradzi?”.
2. Posłuchaj uważnie kolejnego odcinka opowiadania. Co wskazała ręka Syrenki? Dokąd udali się detektyw i mama z dziećmi? Kto im towarzyszył?
3. Co znajdowało się w mechanizmie zegara? Dlaczego był to cenny skarb?

Pani Wika wskazała strome schody.
– Mogę iść z wami? – spytał
ktoś nieśmiało.
To był Karol!
– Chyba pana aresztuję! – sapnął Chaps.
– Ależ ja niczego nie ukradłem. Najpierw
zniknęła książka, potem pocztówka
z pomnikami. Wszystko znika, zanim się
czegoś dowiem! A ja tak chciałbym odkryć tę
tajemnicę. Proszę! – przymilał się pan Karol.

Poszli wszyscy. Na strychu spał pod
warstwą kurzu wielki, od dawna popsuty
zegar. Wskazówki na tarczy widocznej
z ulicy wskazywały dawno zatrzymaną godzinę. Tu na strychu widzieli tylko
zardzewiałe mechanizmy i zębate koła pokryte pajęczynami.

– A co to? – spytał Chaps, świecąc latarką.

W ścianie mechanizmu na jednej desce widniał wyryty herb miasta.

– Ta deska się porusza, zobaczcie! Zdejmuję – szepnął Karol.

Razem z detektywem wyjęli spod deski skrzynkę, a ze skrzynki – zakurzoną księgę.

– To są zapiski kronikarskie z czasów króla Kazimierza! – zawołał Chaps. – Nikt nie
wierzył, że one istnieją! To prawdziwy skarb, przecież król założył nasze miasto!

Gdy zeszli z księgą na dół, okazało się, że pani Wika i babcia Wandzia siedzą
w bibliotece i śmieją się do łez.

– Obłożyłam tę książkę w szary papier, bo zawsze tak robię, żeby nawet przypadkiem
nie zniszczyć. I zapomniałam zdjąć ten papier przed oddaniem. Dlatego nie mogła pani
znaleźć jej po okładce – mówiła babcia, chichocząc.

– A pan Karol odłożył mapę do złej gablotki i przykrył nią pocztówkę z pomnikami.
Dlatego nie mogliśmy jej znaleźć! – dodała bibliotekarka.

– Każdy znalazł jakiś skarb! – zawołał Olek. – Ale ten nasz jest najważniejszy!
Caps zaszczekał wesoło. Chyba też tak uważał!

4. Gdzie odnalazły się zaginiona książka i mapa z gabloty?

5. Pomóż detektywowi Chapsowi i odpowiedz na ostatnie pytania:
- Jakie zapiski mogły znajdować się w kronice z czasów króla Kazimierza?
 - Dlaczego nikt wcześniej nie znalazł skarbu?
 - Co by było, gdyby ktoś zniszczył zegar słoneczny?

1. Utwórz wyrazy z podanych sylab zgodnie z kierunkiem strzałek. Przeczytaj te wyrazy.

2. Wpatruj się w czerwoną linię i jednocześnie odczytuj liczby umieszczone po obu stronach tej linii. Przesuwaj wzrok wzdłuż linii w dół, ale nie poruszaj oczami na boki w żadnej linijce.

3. W każdym wyrazie kleksy zastąpiły kilka liter. Jakie to mogą być wyrazy?

w•prowa

po••ó•ż

•ycieco•k•

p•z•godo•

4. Weź ołówek i najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

Wycieczka to zawsze czas radości oraz poznawania nowych i ciekawych miejsc. Może być samochodowa, rowerowa lub piesza. Do zwiedzenia miejsc blisko domu wystarczy wybrać się na wycieczkę jednodniową. Kiedy chcemy zobaczyć miejsce znajdujące się dalej, musimy zaplanować wycieczkę trwającą nawet kilka dni.

Dawne miasta to **grody**, które pełniły funkcje obronne. Powstawały na brzegach rzek lub na wzniesieniach otoczonych bagnami. W miasta przekształcały się też **osady** leżące na skrzyżowaniach szlaków handlowych. Odbывwały się tam targi, gdzie kupcy sprzedawali swoje towary.

Dzisiejsze miasta to często wielkie **metropolie**, które trudno zwiedzić w jeden dzień. W każdej z nich znajdują się teatry, kina, muzea, wielkie centra handlowe, parki i miejsca rekreacji. W Polsce metropoliami możemy nazywać Warszawę, Kraków, Łódź czy Wrocław.

1. Odszukaj i wskaż w każdym ciągu liter wyraz zapisany w ramce.

berek

kathdberekmyrfribereklaoberek

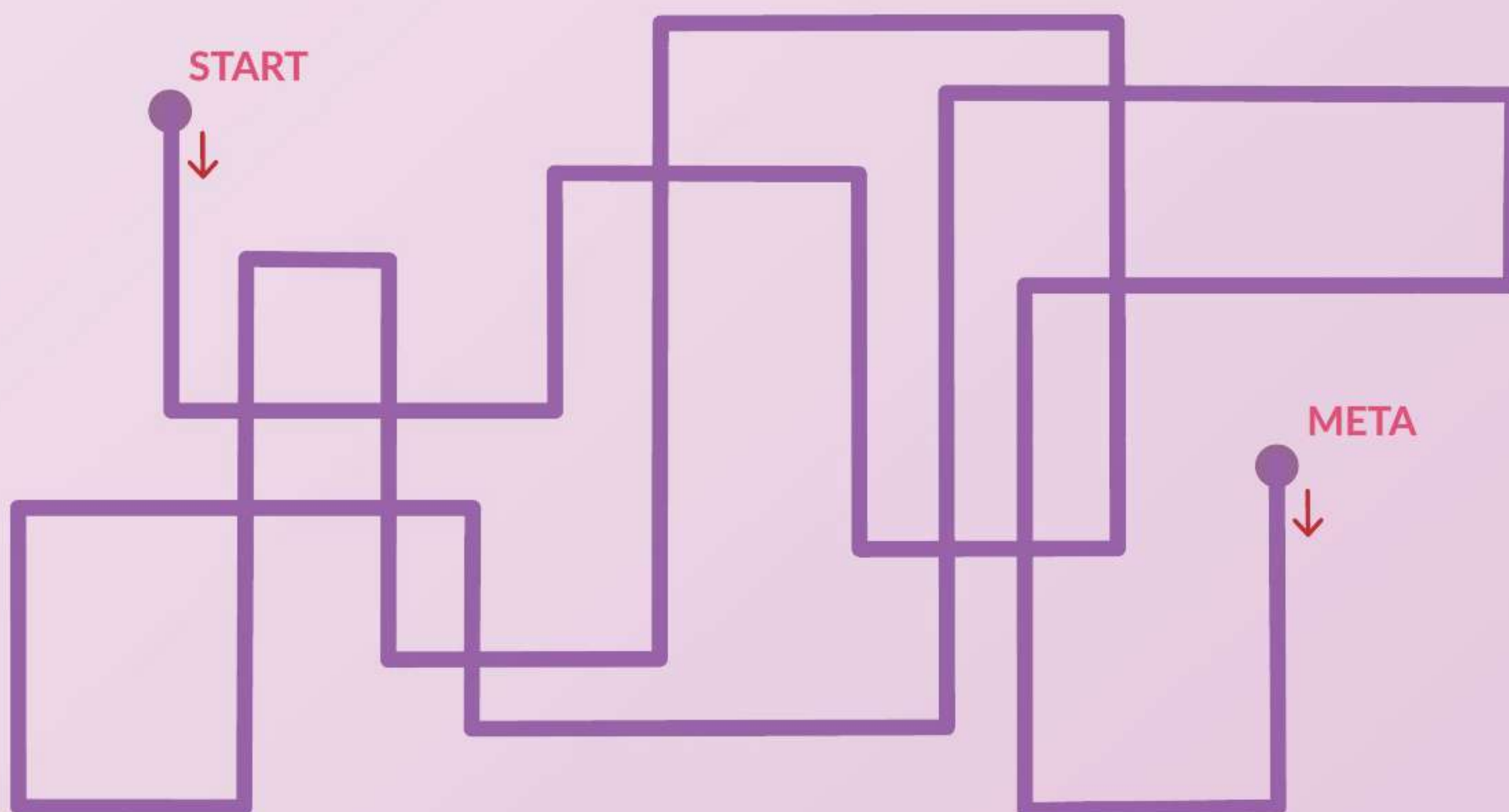
zbijak

witskomfpadzbijaktamzbijakor

piłka

dapiłkamedapiłkaatrakropiłkafi

2. Przesuwaj powoli wzrok wzdłuż linii od punktu oznaczonego **START** do punktu **META**, a potem odwrotnie: od punktu **META** do punktu **START**. Głowę trzymaj nieruchomo. Postaraj się nie zbaczać wzrokiem z linii.

3. W każdej nazwie zabawy poprzestawiano litery. Uporządkuj je i odczytaj właściwe nazwy.

pikła pazry

lutsro

daw ongie

zbijka

4. Weź ołówek i najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

Wszyscy wiedzą, że sport to zdrowie i że warto go uprawiać. Jedni lubią biegać, inni – grać w piłkę, a jeszcze inni – jeździć na rowerze czy pływać. Wśród różnych dyscyplin sportowych każdy znajdzie coś dla siebie. Są też dyscypliny sportowe, które nie są tak dobrze znane: piłka nożna w dmuchanych kulach, boksowanie z wodą, hokej w wodzie lub piłka nożna na rowerach.

Ruch pozwala nam nie tylko utrzymać dobre zdrowie i kondycję. Czasami proste ćwiczenia mogą pomóc w osiągnięciu lepszych wyników w nauce.

Przed pisaniem wykonaj ćwiczenia rąk, udając grę na pianinie. Podczas nauki na pamięć wiersza, tekstu piosenki czy słówek spróbuj chodzić na czworakach lub położyć się na plecach i ruszaj nogami, jak w trakcie jazdy na rowerze. Żeby dotlenić mózg przed nauką, stań przed lustrem i głośno się śmiej. Od razu poczujesz się lepiej!

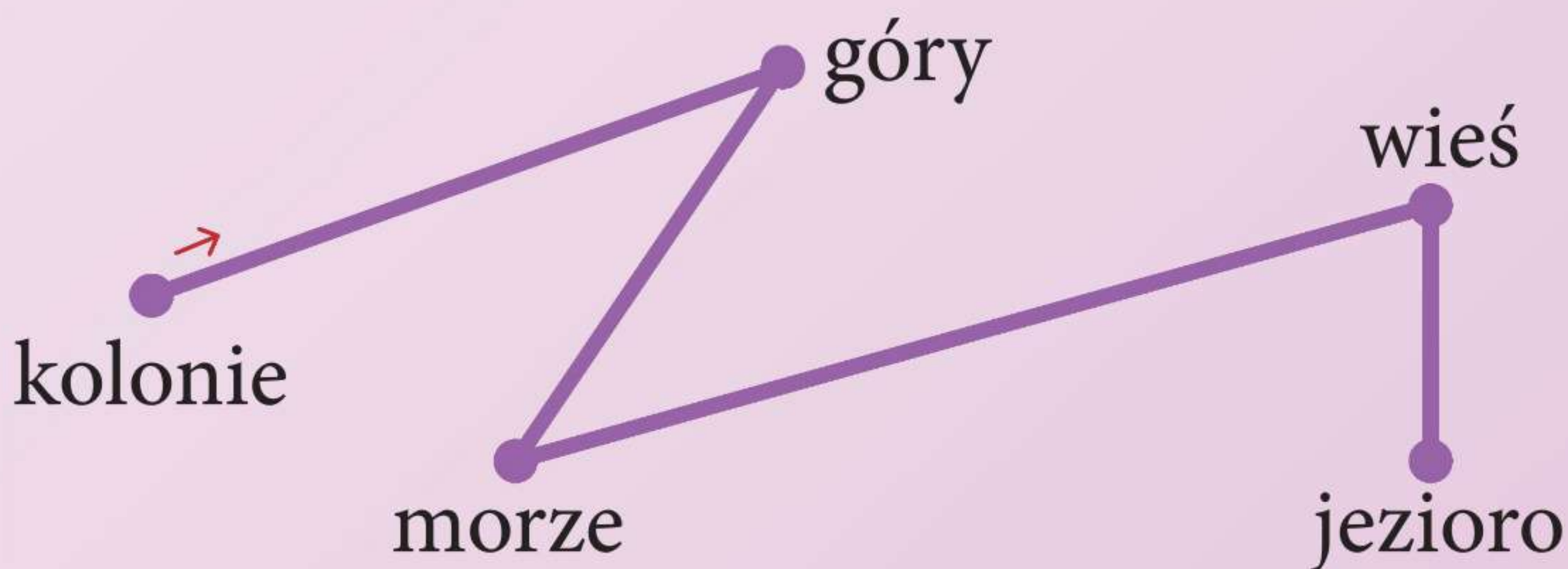
Sposób na czytanie

1. Wpatruj się w czerwoną linię i jednocześnie odczytuj wyrazy umieszczone po obu stronach tej linii. Przesuwaj wzrok wzdłuż linii w dół, ale nie poruszaj oczami na boki w żadnej linijce.

las	rzeka
morze	góry
namiot	łódka

2. Jak najszybciej przebiegnij wzrokiem wzdłuż linii zgodnie z kierunkiem strzałki. Zapamiętaj, jakie wyrazy znajdowały się na rysunku. Zakryj obrazek dłonią i wymień te wyrazy we właściwej kolejności.

3. W poniższym tekście brakuje fragmentów wyrazów. Przeczytaj tekst i spróbuj się domyślić, jaki wyraz został częściowo przykryty w każdej linijce.

ro zaczynają się wakacje.
dziemy całą rodziną nad jezioro.
my spać w namiocie, łowić ryby,
rać jagody i maliny w lesie.

4. Weź ołówek i najpierw wskazuj nim wyraz, a dopiero potem go czytaj. Przeczytaj w ten sposób poniższe teksty. Nie musisz czytać od razu wszystkiego. Zacznij od jednej linijki i stopniowo wydłużaj czytanie.

Minął szkolny rok jak chwilka,
Jeszcze tylko lekcji kilka.
I choć smutno będzie czasem,
Pożegnamy pierwszą klasę.

Jak co roku, o tej porze
Odpoczywa ten, kto może.
I niełatwo znaleźć w świecie
Kogoś, kto się uczy w lecie.

Czy to w górach, czy na plaży,
Wiele przygód się wydarzy,
Nim stęskniona i wesoła
Znowu nas przywita szkoła.

Marcin Brykczyński
„Pożegnanie I klasy”

Wykorzystaj nadchodzące wakacje na odpoczynek i zabawę. Nie spiesz się, obserwuj uważnie otoczenie, ciesz się bliskością przyrody. Zwiedzaj nowe miejsca, spędzaj czas ze znajomymi i z rodziną, poznawaj nowych przyjaciół! Rób to, co lubisz!

Melania Kapelusz

Zawisnąć na włosku

PIERWSZE ZAKOŃCZENIE

- Jak to: nie możemy jechać? – obruszyła się Ewa. – To ty nie możesz.
- Ja? – jęknął Darek. – Przecież nie zostanę sam! Jestem za mały.
- Zostaniesz z opiekunką do dzieci – prychnął Marek. – Z nianią.
- Nie chcę, żebyście jechali beze mnie! – Darek prawie się rozpłakał.
- To nie idź na tę swoją głupią próbę – rzuciła Ewa.
- Wcale nie głupią. Generalną! Niczego nie rozumiecie. Bo się nie znacie.
- Chyba ty się nie znasz! – wrzasnęła Ewa. – Od kiedy wiesz o tej próbie?
- Noo, od... od dawna. Po prostu zapomniałem. Wam się nigdy nie zdarza?
- Mnie nie – oświadczył Marek.
- Nieprawda! – zaprotestował Darek. – Ostatnio zapomniałeś o czymś tam powiedzieć rodzicom. Chyba o jakimś zebraniu w szkole...
- To się nie liczy, bo nic takiego strasznego się nie stało. A my mielibyśmy dla ciebie odwołać superfajny wyjazd? Ja się nie zgadzam, i koniec. Już się nastawiłem.
- Powiem mamie i tacie i zobaczycie, że zostaniemy.
- Jeśli z twojego powodu nie pojedziemy, to przysięgam na wszystkie parki dinozaurów świata, że nigdy już nie posprzątam za ciebie po kolacji – warknęła Ewa, wychodząc z pokoju.
- Ani ja – dodał Marek, trzaskając drzwiami.

DRUGIE ZAKOŃCZENIE

- Ale dałeś plamę! – Ewa się zmartwiła.
- No, wiem. – Darek spuścił głowę. – Też chciałem jechać. Nie złoście się na mnie.
- Raz mógłbyś nie pójść na próbę. Nic by się nie stało – odezwał się Marek.
- Stałoby się – tłumaczył Darek. – To jest próba generalna. Udusiliby mnie. Byłaby... byłaby... tragedia dla całej orkiestry.
- Jeśli zostaniemy jutro w domu, to dopiero będzie tragedia – odparła Ewa.
- Ale... – Darek spojrzał niepewnie na rodzeństwo – nie pojedziecie beze mnie...?
- No, nie wiem, nie wiem... – Marek się zawahał. – To zależy. Jeśli miałby mi przepaść pobyt w Parku Dinozaurów... Chyba że przełożymy wycieczkę? Na przykład na przyszły weekend. Jeśli rodzice się zgodzą. A ty, Ewka, masz jakieś plany?
- Nieee, chyba nie. Choć nie wiem, jak się za to wypłacisz, braciszku.
- Będę przez tydzień sprzątał za was po kolacji! – wykrzyknął Darek.
- Tak? Super! – Ewa się uśmiechnęła. – To nawet dobrze, że jutro masz tę próbę.

PIERWSZE ZAKOŃCZENIE

Od tej pory Helenka nosiła piórko mocy stale przy sobie. Ale choć zajęcia na koloniach bardzo jej się podobały, wciąż brakowało jej rodziców. Trzeciego dnia, dzwoniąc do mamy, rozpłakała się.

– Chcę wracać – wychlipała.

– Kochanie – tłumaczyła mama – to zupełnie normalne, że tęsknisz. Ja też za tobą tęsknię. Czas szybko minie i niedługo się spotkamy.

Jednak następnego popołudnia Helenka tak rozpaczała do telefonu, że mama obiecała po nią przyjechać. Kiedy nazajutrz zjawili się rodzice, Helenka pobiegła pożegnać się z koleżankami. Chciała oddać Monice piórko mocy.

– Możesz je zatrzymać – powiedziała Monika. – Przyda ci się za rok.

Diana była bardzo zmartwiona, że koleżanka ją opuszcza.

– Lubię cię, Helenko – westchnęła. – Mógłby wyjechać tylko ten ważniak Jarek.

– Jarek? – zdziwiła się Helenka. – Co z nim?

– Nie wiesz? On też wraca. A tak się z nas śmiał. Wielki mi trzecioklasista.

– Naprawdę? Myślałam, że coś ze mną nie tak, że wyjeżdżam.

– No coś ty! – zaśmiała się Diana. – Wszystko z tobą w porządku.

– Mam nadzieję, że za rok przyjadę i spotkam się z wami – powiedziała poważnie Helenka. – I zostanę na całe kolonie.

DRUGIE ZAKOŃCZENIE

Wieczorem Helence znów zrobiło się smutno. Na szczęście przypomniała sobie, że ma piórko mocy, i to dodało jej otuchy. Tej nocy królik miał tylko trochę wilgotne uszy.

Następnego dnia była wycieczka do starego zamku. Helence najbardziej podobało się przedstawienie, w którym królowny jeździły konno, a rycerze chodzili po linie.

W pewnej chwili, gdy Helenka była sama, podszedł do niej Jarek.

– Czego się boisz?! Przecież nie gryzę! – zawołał, gdy zobaczył, że dziewczynka chce uciec.

– Wcale się nie boję – wyjąkała Helenka.

– Taka mała, to na pewno się wszystkiego boisz. I założę się, że tęsknisz za rodzicami.

– Yyyy, może trochę... Ale – Helenka spojrzała odważnie na Jarka – mam piórko mocy.

– Co masz?

– Takie coś. Teraz nie mam czasu ci tłumaczyć. Muszę już iść – rzuciła i odbiegła.

Tego wieczoru Helenka przytuliła mocno swojego pluszaka, uśmiechnęła się i zasnęła. A królik miał zupełnie suche uszy.

Małgorzata Szczesna

Czy będziemy chrupać suchary?

To ja – Lena! Jestem z klasą na wycieczce w Wigierskim Parku Narodowym. Jak tu pięknie! Są tu aż 42 jeziora! No i bobry, które umieszczono nawet w logo tego parku. Widzieliśmy ich domy, czyli żeremia.

– Chodź, Leno! – Kaja wzięła mnie za rękę i wsiadliśmy do łodzi Leptodory.

Miała ona na dnie trzy okrągłe okna. Pochyliłyśmy się i patrzyłyśmy, co się dzieje w wodach jeziora Wigry. Falujące rośliny, ryby, zatopiona stara łódź... **Co jeszcze dzieci mogły zobaczyć przez przeszklone dno łodzi?**

– A teraz idziemy na spacer w poszukiwaniu sucharów – powiedziała nasza pani.

– Oj, już tak zgłodniałam, że chętnie je zjem. Ale to bardzo dziwne! Gdzie w lesie mogą być ukryte suchary? – powiedziałam do Kai. **Czy w parku mogły być suchary?**

Nagle tuż przed nami wyrósł mężczyzna w mundurze. **Kim mógł być ten mężczyzna?**

– Dzień dobry – przywitała go nasza pani. – Dzieci, ten pan jest strażnikiem parku. Chroni zwierzęta przed kłusownikami, przeciwdziała kradzieżom drewna, łowieniu ryb w zakazanych miejscach. **Czym zajmuje się strażnik parku narodowego? Kto to jest kłusownik?**

– Dzień dobry. Jesteśmy na terenie objętym ochroną. Czy wiecie, jakich zasad należy przestrzegać w parkach narodowych? – zapytał strażnik.

– Nie można niszczyć i zbierać roślin ani grzybów! Nie można płoszyć zwierząt! Można chodzić lub jeździć rowerem tylko po wyznaczonych szlakach! – mówiliśmy wszyscy jeden przez drugiego.

– Doskonale. Jeszcze dodam, że nie wolno krzyczeć, rozpalać ognisk ani śmiecić. **Jakie są zasady zachowania w parkach narodowych?**

– Proszę pana, a gdzie są te suchary? – zapytałam. – Jestem bardzo głodna, a nie możemy ich znaleźć.

– Chodźcie za mną na taras widokowy – powiedział strażnik.

Zobaczyliśmy nieduże jeziorko. Wokół niego były obumarłe, suche drzewa.

– Suchary to jeziorko – wyjaśnił strażnik. – Ich nazwa pochodzi od określenia **suchy**, czyli pusty. Woda jest tu kwaśna, więc prawie nie ma tu ryb i roślin.

– Musisz, Leno, poczekać do obiadu. A teraz zjemy jabłka i kanapki – wtrąciła pani. Nasza wycieczka zakończyła się wizytą w Muzeum Wigier. Mieliśmy tam wspaniałą lekcję o bobrze budowniczym i oglądaliśmy film o sucharach. **Czym były suchary?**

Wieczorem rozmawiałam z Tymkiem o naszej szkolnej wycieczce. On wybiera się z klasą do Słowińskiego Parku Narodowego. Będą tam chodzić po ruchomych wydmach i szukać mewy srebrzystej, która jest symbolem tego parku.

O których parkach narodowych była mowa w tekście? Jakie zwierzęta są w ich logotypach? Dowiedz się, jakie rośliny rosną w tych parkach.

Małgorzata Szczęsna

Czy to niedźwiedź?

To ja – Tymek! Jesteśmy w Zakopanem, gdzie są najwyższe nasze góry – Tatry. Z dziadkami odwiedziliśmy naszych przyjaciół.

Z samego rana gospodarze sprawdzili, jaka będzie pogoda, i zaproponowali wycieczkę na jeden ze szczytów Tatr – Wielki Kopieniec. Pani Bogusia uczyła nas, jak przygotować się do tej wyprawy. Sprawdziła, czy mamy odpowiednie buty i skarpety, czy ubraliśmy się na cebulkę. Razem z babcią Gosią zapakowały dokumenty, naładowane telefony, włożyły do plecaków kurtki przeciwdeszczowe. Dziadek Karolek wziął małą apteczkę, latarki czołówki, okulary przeciwsłoneczne i kremy z filtrem. Pan Kamil zabrał kanapki, banany, czekoladę i wodę. **Jak grupa przygotowała się do wycieczki w góry? Dlaczego zabrała te rzeczy? Co to znaczy ubrać się na cebulkę?**

– Ruszamy zaraz po śniadaniu! Na szlak startujemy z Toporowej Cyrhli.

Gdy weszliśmy na teren Tatrzańskiego Parku Narodowego, kupiliśmy bilety wstępu i ruszyliśmy dalej przez las. Wkrótce ukazała się przed nami polana.

– Jak tu pięknie! Szałas! Owce! Odpocznijmy tutaj! – zawołałem.

– Zrobiło się tak gorąco! Zdejmujemy bluzy i smarujemy się! – Babcia wyjęła krem. Tymczasem pan Kamil rozdał prowiant, mówiąc:

– Przed wejściem na szczyt musimy mieć siłę! Ja już powoli ruszam. Spotkamy się na szlaku. **Jak Tymek i reszta grupy się zachowali, gdy dotarli na polanę? Dlaczego?**

Gdy wróciliśmy na szlak po posiłku, trasa szła bardziej pod górę. Co chwilę odpoczywaliśmy. W pewnym momencie usłyszeliśmy coś jakby chrupkanie, porykiwanie.

– Co to może być? Niedźwiedź?! – Rozglądaliśmy się z niepokojem.

Nagle zza drzewa wyskoczył ze śmiechem pan Kamil.

– Proszę pana, nie można sobie robić z tego żartów. Niedźwiedzie naprawdę występują w Tatrach! – powiedział pan w czerwono-niebieskim stroju z błękitnym krzyżem.

– Dzień dobry! A co robi ratownik Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w taką piękną pogodę? – zapytał dziadek Karolek.

– Chciałem ostrzec turystów, że pogoda się zmienia. Spodziewamy się burzy i deszczu. To spowoduje słabą widoczność. Uwaga na kamienie, bo będą śliskie!

Na jakie niebezpieczeństwa można być narażonym w górach?

Na szczęście byliśmy już blisko szczytu i udało nam się go zdobyć. Widok gór zapierał dech w piersiach: Lodowy Szczyt, Kasprowy Wierch, a nawet Pieniny!

Gdy robiliśmy zdjęcia, zerwał się wiatr. Nagle niebo przysłoniły chmury i zaczął padać deszcz. Przydały nam się kurtki przeciwdeszczowe. Schodziliśmy do Doliny Olczyskiej. Minęliśmy wywierzysko, skąd ze szczeliny skalnej tryskał strumień wody. Szybko zeszliśmy niżej i dotarliśmy do domu na Jaszczurówce.

Gdy jedliśmy gorący obiad, patrzyliśmy, jak za oknem szaleje burza i robi się coraz ciemniej. Będę miał o czym opowiadać Lenie! **Co się stało, gdy Tymek z innymi byli na szczycie? Jak się zachowała grupa? Dlaczego było niebezpiecznie?**

Małgorzata Szczęsna

Co my możemy zrobić?

To ja – Tymek! Byliśmy dzisiaj z dziadkiem Karolkiem na spacerze. Nagle w lesie usłyszeliśmy dziwne kwilenie. **Co to mógł być za dźwięk?**

Pobiegliśmy w tym kierunku. Okazało się, że w sznurki, wyrzucone w tym miejscu, zaplątał się mały drozd śpiewak. **Co dziadek i Tymek mogli zrobić?**

– Dziadku, zabierzmy te śmieci, żeby inne zwierzę nie zrobiło sobie krzywdy – powiedziałem, gdy wyplątaliśmy małego ptaka z pułapki.

Z zadowoleniem obserwowaliśmy, jak drozd odlatuje. Gdy zadzierałem głowę do góry, zahaczyłem o coś nogą, przewróciłem się i rozdarłem spodnie. **O co Tymek mógł zahaczyć?**

– Dość tego! Idziemy do pani Honoraty, która pracuje u nas w Urzędzie Gminy w Referacie Ochrony Środowiska. Ona nam coś poradzi – zdecydował dziadek. – Pani ekolog bada przyrodę naszej okolicy. Gdy tylko pojawi się jakieś zagrożenie, to zaczyna działać na rzecz ochrony przyrody. **Czym zajmuje się ekolog?**

Wspólnie z panią ekolog ułożyliśmy plan działania. Zrobiliśmy i rozwiesiliśmy plakaty z ogłoszeniem o sprzątaniu lasu. Ja zadzwoniłem do Leny, żeby zebrała ekipę i przyjechała pomóc. W sobotę przed domem dziadków zjawiała się grupa osób gotowych do pracy. Byli ogrodnicy – państwo Joanna i Czesław Biernaccy z Alkiem i Dominikiem, rolnicy – pani Teresa i pan Darek z Ignacym, ornitolodzy – pani Ada i pan Jacek. Z Leną i jej rodzicami, panią Martynką i panem Mateuszem, przyjechały Kaja oraz ciocia Karina. Przybył też pan doktor z apteczką pierwszej pomocy. Pani Honorata rozdała gumowe rękawiczki i torby w różnych kolorach: żółte na plastik i puszki, zielone na szkło, a czarne na inne śmieci. **Co zebrana ekipa wzięła ze sobą na sprzątanie lasu? Dlaczego? Na jakie śmieci były przeznaczone poszczególne worki?**

– Akcja wspaniale nam się udała! Zwierzęta i my będziemy teraz bezpieczni w lesie – powiedziała pani Ada, pomagając pakować zebrane rzeczy do samochodu.

– A co takiego niosą pani Karina i pan Darek? – zapytała ze zdziwieniem Lena. Wszyscy zaczęliśmy wpatrywać się w duży, biały, trochę zardzewiały przedmiot, który nieśli. **Co to mogło być?**

– To przecież stara lodówka! – wykrzyknęliśmy.

Pan leśniczy podziękował nam za akcję i zawiózł odpady do specjalnego punktu. Później dziadek Karolek zaprosił wszystkich do ogrodu. Gdy siedzieliśmy wokół wielkiego stołu, popijając lemoniadę i zającąc szarlotkę, odezwała się pani Honorata:

– Dziękuję wszystkim! Natura nam się odpłaci czystym powietrzem, czystą wodą i kojącymi koncertami drozda śpiewaka! Ale mamy jeszcze jedno zadanie do wykonania. Zastanówcie się, co zrobić, żeby przyroda nie była zaśmiecana.

Lena i Tymek pochyłili się do siebie i długo szeptali oraz coś zapisywali.

O czym mogli rozmawiać Lena i Tymek? Jakie wy macie pomysły na wykonanie zadania pani Honoraty? Co jeszcze możemy razem zrobić dla przyrody?

Przedwakacyjne wyzwanie

1. Przyjrzyj się uważnie ilustracji. Wyszukaj na niej elementy pokazane na małych obrazkach.

• Wymyśl własne pytania do ilustracji i zadaj je koleżance lub koledze.

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: (fot. dzieci – Leny i Tymka) Piotr Ratajski/INTO THE LIGHT/WSiP, (dorysowane ubrania i inne rysunkowe elementy) Emilia Pryśko

Tekst główny:

Ilustracje: (elementy rysunkowe na stronie tytułowej) Emilia Pryśko; ilustracje do bloków i kącików tematycznych, piktogramów: („Świat wokół nas” – liść, kwiat) Bartosz Wojciechowski, („Sposób na czytanie” – litera) Wojciech Chełchowski, („Ortografia”, „Gramatyka”, „Czas na poradę!”, „Samodzielni”, „Damy radę się nauczyć!”; znak zapytania z chmurką, roślina w doniczce) Misha Lesner, („Coś ciekawego”, „Dobre wychowanie”; siedzący ludzik, pędzel) Joanna Plakiewicz; s. 3, 4, 5, 16, 17, 22, 28, 29, 35, 40, 41, 45, 50, 51, 62, 69, 71 (dorysowane ubrania, inne rysunkowe elementy na zdjęciach) Emilia Pryśko; s. 6, 8, 10, 14, 20, 23, 25, 34, 42, 44, 46, 48, 54, 58, 66, 69, 70 (obrazki na górnym pasku) Daniel de Latour; s. 6 (historyjka obrazkowa) Małgorzata Detner; s. 8 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 9 (kotylion) Agnieszka Siwczyk; s. 12 (mewa, kwiatek) Marta Szudyga; s. 14 (wieża Mariacka) Anna Sędziwy; s. 16 (chmura burzowa) Dorota Wojciechowska, (koziółki) Artur Nowicki; s. 19, 65 (ilustracje do opowiadań wychowawczych) Monika Pollak; s. 20 (poznajskie koziółki) Marta Szudyga; s. 23 (historyjka obrazkowa) Małgorzata Detner; s. 25 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 28, 41, 68 (chmurki) Agnieszka Kowalska; s. 28 (miś Czarny Nosek) Katarzyna Kołodziej; s. 29 (przygody misia Czarnego Noska) Katarzyna Kołodziej; s. 30, 31, 33, 34, 38 (ilustracje do lektury z misiem Czarnym Noskiem) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 39 (miś z harmonijką) Marek Purzycki; s. 42 (gra w zbijaka) Katarzyna Kołodziej; s. 43 (piłka) Wojciech Stachyra; s. 44 (dzieci) Katarzyna Kołodziej; s. 48–49 (ilustracja do opowiadania) Katarzyna Kołodziej; s. 50, 51 (motyle, ważka) Piotr Socha; s. 52, 53 (ważka) Piotr Socha; s. 52, 53, 61 (salamandra) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 54 (ilustracja do wiersza) Monika Pollak; s. 56–57 (montaż zdjęć) Wojciech Chełchowski; s. 60 (tor przeszkód) Marek Purzycki; s. 62 (biedronki, samolot) Daniel de Latour, (trawa, krzewy) Magdalena Babińska; s. 63 (samolot, balon, pociąg) Daniel de Latour; s. 68 (zielone pagórki) Agnieszka Kowalska; s. 69 (słońce i księżyc) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 70 (ilustracja do wiersza) Marta Kitka; s. 73 (ilustracja do opowiadania) Natalia Tilszner-Mazurczyk; s. 86 (wesołe miasteczko) Karolina Kucharska

Fotografie:

INTO THE LIGHT/WSiP: s. 3, 5, 12, 16, 28, 40, 51, 62, 69, 71, 82 (dziewczynka – Lena) Piotr Ratajski; s. 3, 5, 12, 16, 28, 40, 50, 62, 69, 71, 82, 83, 84 (chłopiec – Tymek) Piotr Ratajski

WSiP: s. 4 (kotylion) Grażyna Bryk; s. 15 (bryłka soli) Wojciech Wójtowicz; s. 16 (krasnal wrocławski) Natalia Marszałek, (piernik katarzynka) Izabela Wrzos-Michalska; s. 39, 60 (klej) Grażyna Bryk; s. 39 (biały i brązowy papier, oczy, filc, instrukcja wykonania misia) Marek Purzycki; s. 60 (karton i pudełko, instrukcja wykonania toru przeszkód) Marek Purzycki; s. 69 (kalendarz) Bartosz Wojciechowski i Jarosław Cukla

Agencja Wyborcza.pl: s. 24 (Centrum Nauki Kopernik) Bartosz Bobkowski

Archiwum GPR: s. 37 (ratownicy GPR)

Alamy Stock Photo/BE&W: s. 47 (Anita Włodarczyk) Kirby Lee

Forum: s. 41 (rzeźba Dyskobol) Pirozzi /De Agostini; s. 47 (siatkówka) Tomasz Hamrat/Gazeta Polska, (Adam Małysz i Kamil Stoch) Leonhard Foeger/Reuters

Getty Images: s. 51 (Banksy – mural „Parking”) Ted Soqui

iStockphoto/Getty Images: s. 26 (kozica) djedzura; s. 37 (ratownicy GPR z toboganem) ewg3D

Wojciech Jaruszewski: s. 39, 60 (nożyczki)

Czesław Kobielus: s. 35 (figury tańca góralskiego)

East News: s. 37 (śmigłowiec) Mateusz Kuca

Shutterstock.com: ilustracje do bloków tematycznych: („Świat wokół nas” – liście) kotoffei, („Gra muzyka” – nuty i bębnek) a© Cienpies Design&Communication, („Złota rączka” – plakietka) Thomas Pajot, (dłoń) a© Cienpies Design&Communication, („Sprawa dla detektywa” – lupa) musicman, (odcisk palca) artemiya, („Sposób na czytanie” – książka) Petrianova, („Lektura” – książka) Hurca; s. 2, 4, 16, 28, 40, 50, 62 (kredka – rysunek) kostolom3000; s. 5, 16, 28, 40, 50, 51, 62 (dymki) mattasbestos; s. 4 (Warszawa współcześnie) itsmejust; s. 6 (spacer w lesie) grzejan, (Morskie Oko w Tatrach) Paweł Kazmierczak, (pole rzepaku) Mike Mareen, (obserwatorium na Śnieżce) kozer, (plaża nad Bałtykiem) Krysek; s. 9, 11, 22, 26, 27, 29 (karteczka z plasterkiem) Yaska; s. 9 (niebieska plama) maxim ibragimov, (Gniezno) ArtMediaFactory, (Wawel w Krakowie) RomanSlavik.com, (Zamek Królewski w Warszawie) PHOTOCREO Michał Bednarek, (kotylion) Agnieszka Siwczyk; s. 10 (mewa) satit sewtiw, (plaża) ThomBal, (bursztyn) Bjoern Wylezich, (ważka) Hintau Aliaksei, (jezioro na Mazurach) Piotr Krzeslak, (borowik) Hintau Aliaksei, (oznaczenie szlaku) FL Wong, (górska wędrownica) Roberto Caucino, (buty trekkingowe) sebra; s. 11 (buty) In Green, (łódka) aquariagirl1970, (palec na ustach) Avector; s. 12 (chłopiec Filip) Pete Pahham, (dziewczynka Ala) Dean Drobot, (jezioro Śniardwo) Janusz Lipinski, (Morze Bałtyckie) alicja neumiler, (Śnieżka w Karkonoszach) Działda, (Kasprowy Wierch) daily_creativity; s. 15 (Krzywy Las) Avillfoto, (fokarium na Helu) Mrugas PHOTOgraphy, (zamek w Malborku) Mike Mareen, (kopalnia soli w Wieliczce) agsaz, (teatr „Baj Pomorski” w Toruniu) Shevchenko Andrey; s. 16–17 (kartki) Kanate; s. 16 (zabytkowa pompa na rynku w Szczecinie) Dawid K Photography; s. 17 (Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku) Avillfoto, (rysie) sonnenfoto21, (lilia złotogłów) InfoFlowersPlants; s. 20 (Wybrzeże Odry w Szczecinie) Dawid K Photography, (żaglowiec) aatabekoralbaev, (ratusz w Poznaniu) butterflycreationfoto; s. 21 (toruńskie pierniki) Cameris, (panorama Torunia) Agnieszka Gaul, (pomnik Mikołaja Kopernika w Toruniu) Tomasz Guzowski, (Brama Mostowa w Toruniu) Cezary Wojtkowski, (wrocławski krasnal) Happy Moments, (Ostrów Tumski we Wrocławiu) fotolupa, (most Tumski we Wrocławiu) Pablo77; s. 22 (pociąg) remik44992; s. 24 (strzałka) Kanate, (wyrób pierników) Cameris, (dmuchanie szkła – rysunek) shmai, (Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie) wjarek, (robot – rysunek) ksenvitaln; s. 26 (krajobraz górski w Pieninach) Zbigniew Dziok, (niedźwiedź brunatny) Canon Boy, (wycieczka w górach) Kochneva Tetyana, (szarotka) Scisetti Alfio; s. 27 (bóbr) BMJ, (żubr) Szymon Bartosz, (strażnicznica parku narodowego) Szymon Bartosz, (Bieszczady) Łukasz Barzowski; s. 28 (Hala Gąsienicowa w Tatrach) Maciej Dubel; s. 29 (butelka wody) Tarasyuk Igor, (banan) bergamont, (kanapka) Sergey Peterman, (czekolada) Diana Taliun, (plecak) Sergey Mironov, (latarka czołówka)

frantic00, (buty trekkingowe) Mosstan, (kurtka przeciwdeszczowa) Landscapemania, (smartfon) cobalt88; s. 34 (dłoń ze smartfonem – rysunek) masmas, (mapa, but – rysunek) Zhanna Mendel, (oznaczenie szlaku) Maciej Bledowski; s. 36 (ikonki pogody) Anna Frajtova, (burza) ambrozinio, (żmija zygzakowata) Matteo photos; s. 37 (apteczka) Volodymyr Krasnyuk; s. 39 (kokarda) Mara008; s. 40 (plac zabaw – tło) Zyn Chakrapong, (jazda na deskorolce) FamVeld, (piłka) KP Photograph; s. 41 (rakieta tenisowa) 3drenderings, (lotka) Coprid, (joga na powietrzu) David Tadevosian, (ścianka wspinaczkowa) ingehogenbijl, (zabawa w kuli) Elena Dijour; s. 45 (chłopiec z piłką) Ljupco Smokovski; s. 46 (piłkarz, rzut oszczepem – rysunek) MuchMania, (pływak) Microgen, (łyżwiarz) Vladislav Gajic, (wyścig na strusiach) Peter Titmuss; s. 47 (piłka ręczna) Dziurek, (Iga Świątek) Leonard Zhukovsky; s. 50 (planeta Ziemia – rysunek) ivector, (śmieci: plastik, papier, szkło) LightField Studios; s. 51 (płócienna torba z zakupami) sumire8; s. 52 (sadzenie drzew) New Africa, (segregacja śmieci) Ground Picture, (dzieci z lupą) Evgeny Atamanenko; s. 53 (obrazki dotyczące ekologii) SurfsUp; s. 55 (mężczyzna na wadze – rysunek) Abscent Vector, (waga – rysunek) smx12, (worek na wadze) DeawSS, (plastikowe butelki) La Gorda, (kurtka narciarska – rysunek) nataka, (zgnieciona butelka) Picsfive, (cieknący kran – rysunek) Lulus Budi Santoso, (ścięte drzewa – rysunek) Flash Vector, (segregatory, dokumenty – rysunek) Iconic Bestiary; s. 56 (zbiornik na wodę) Lea Rae, (ogród – tło) randy andy, (kwiaty) Artiste2d3d, (podlewanie kwiatów) wavebreakmedia, (sadzenie rośliny) Yuganov Konstantin, (segregacja śmieci) Waridsara_HappyChildren; s. 57 (park) sevenke, (rodzina na rowerze) Evgeny Bakharev, (kobieta z torbą) Andrey Zhorov, (bidon) Pix Factory, (pranie) Pixel-Shot, (wyłączanie światła) eggeegg, (mycie zębów) kitty, (prysznic) Tero Vesalainen, (ekolog) Evgeny Haritonov; s. 58 (dziewczynka z koszem) Ground Picture; s. 59 (segregacja śmieci – rysunek) Tartila, (ikonki na koszach) Marina Podrez, (elektrośmieci i odpady niebezpieczne – rysunek) Tartila; s. 60 (rolka po papierze toaletowym) Guztsudio, (rolka po ręczniku papierowym) JIANG HONGYAN, (kubek styropianowy) M. Unal Ozmen, (folia aluminiowa) Picsfive, (kubek papierowy) Evgeny Karandaev, (pinezki) TakeStockPhotography, (flamastry) Dmitry Kolmakov; s. 61 (uprawy ekologiczne) ANEK SANGKAMANEE, (tramwaje) Dariusz Leszczynski, (samochód elektryczny) guteksk7, (farma wiatrowa) Vladimka production, (paneje fotowoltaiczne) Diyana Dimitrova, (oczyszczalnia ścieków) DedMityay; s. 66 (dziewczynka z walizką) Africa Studio; s. 67 (słońce) Studio Barcelona; s. 68 (samolot) muratart, (śmigłowiec) Mark_and_Anna_Wilson, (balon) Bilanol, (statek) Denis Belitsky, (katamaran) Pierre-Yves Babelon, (żaglówka) Denis Belitsky, (samochód) Evgeny Bakharev, (pociąg) Zahnoi Alex, (autokar) Mikbiz; s. 69 (plaża) LedyX; s. 74 (kleksy) Tartila; s. 83 (panorama Tatr) Skye Studio LK; s. 85 (segregowanie śmieci) Stock-Asso

Reprodukcje: s. 4 (Bernardo Bellotto „Widok Warszawy od strony Pragi”); s. 26, 27 (logotypy parków narodowych); s. 36 (znak „Uwaga, lawiny!”); s. 53 (logotypy: Greenpeace, WWF, Liga Ochrony Przyrody, Polski Klub Ekologiczny); s. 63 (Georges Seurat „Niedzielne popołudnie na wyspie Grande Jatte”)

Mapy: s. 13, 27 (mapy Polski) Adrian Bergiel/WSiP; s. 29 (mapa turystyczna) Joanna Nowakowska

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że podjęły starania mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępują zgodnie z art. 27¹ ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że są jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w wypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

Autorki: **Danuta Kręcis, Beata Lewandowska, Katarzyna Nowacka;**
Małgorzata Szczęśna (treści przyrodnicze), **Malina Sarnowska** (treści muzyczne);
Bożena Drzycimska (zestaw ćwiczeń do bloku „Sposób na czytanie”)
Opieka merytoryczno-dydaktyczna: **prof. UP dr hab. Iwona Czaja-Chudyba, prof. UW dr hab. Małgorzata Żytka**

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do edukacji wczesnoszkolnej, na podstawie opinii rzeczoznawców: **mgr Agaty Tatary, dr Katarzyny Kochan, dr hab. Doroty Zdunkiewicz-Jedynak.**

Etap edukacyjny: I
Typ szkoły: szkoła podstawowa
Rok dopuszczenia: 2023
Numer ewidencyjny w wykazie: 1160/1/2023

Podręcznik wpisany do wykazu podręczników MEiN dopuszczonych do użytku szkolnego, uwzględniających podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. poz. 356, z 2018 r. poz. 1679, z 2021 r. poz. 1533 oraz z 2022 r. poz. 609).

Cyfrowe odzwierciedlenie podręcznika jest dostępne na eduranga.pl.

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2023

Wydanie I (2023)

ISBN 978-83-02-21018-1 (część 4.) – podręcznik w wersji elektronicznej (flipbook)
ISBN 978-83-02-21019-8 (całość)
ISBN 978-83-02-20960-4 (część 4.) – podręcznik w wersji drukowanej
ISBN 978-83-02-20961-1 (całość)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Bożena Drzycimska** (redaktor koordynator), **Agnieszka Więckowska** (redaktor merytoryczny)
Konsultacje merytoryczne: **dr Monika Just, Sylwia Mroczek-Poniatowska**
Redakcja językowa: **Danuta Kownacka**
Redakcja techniczna: **Małgorzata Chmielewska**
Projekt I strony okładki: **Emilia Pryśko**
Projekt graficzny i opracowanie graficzne: **Joanna Plakiewicz**
Fotoedycja: **Joanna Bańka**
Opracowanie kartograficzne: **Adrian Bergiel**
Skład i łamanie: **Illustris-Fotoserwis Barbara Górak**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
KRS: 0000595068
Infolinia: 801 220 555
www.wsip.pl

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

 prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

Imię i nazwisko ucznia	Klasa	Rok szkolny

**WYDAWNICTWA
SZKOLNE
i PEDAGOGICZNE**

wsip.pl

sklep.wsip.pl

infolinia: 801 220 555

orke.pl